ئیستای کوردستان، کێشمە کێشی چینایەتی و ئەگەری ڕاپەرینی جەماوەری … موئەیەد ئەحمەد

دەسەڵاتداری ناسیونالیزم لە کوردستاندا

ئیستا خەڵکی کوردستانی عیراق لە قۆناغێکی میژوویی دیاری کراو و کۆنکریتدا دەژین کە ئەتوانین بڵیین لە باری سیاسیەوە مۆرکی ٢٩ ساڵی کاریگەریی کارەساتبارەکانی دەسەڵاتی هیز و حزبەکانی ناسیونالیزمی کوردی پێوەیە.

دیارە هێزە سەرەکیەکانی ئەم بزوتنەوە ناسیونالیستیە بورژوازیە بریتین لە هەردوو حزبی چەکداری میلیشیایی؛ پارتی دیموکراتی کوردستان (پارتی) و یەکیەتی نیشتمانی کوردستان (یەکیەتی)، کە بە دریژایی ئەو ماوەیە کۆمەڵگەی کوردستانیان وەک ئیمارەتێکی داگیرکراو خستەتە ژیر چەپۆک و دەسەڵاتی خۆیانەوە. وە ئەمەش بەحوکمی مۆنۆپۆڵی چەک و سەرکوت و کۆنترۆڵی سەروەت و سامانی وڵات و زاڵی خۆشخەیاڵی ناسیونالیستی و "ڕزگاری نیشتمانی" لەناو جەماوەردا، و خۆگریدانەوەی ئەم حزبانە بە ستڕاتیژی ئەمریکا و ئەم وڵات و ئەو وڵاتی دەوروبەر وساتوسەودا لەگەڵیاندا…هتد.

لە ساڵی ٢٠٠٩ بە دواشەوە "بزوتنەوەی گۆڕان" وەک ڕەوتیکی سیاسی حزبی ناسیۆنالیستی و باڵێکی جیابووەوە لە یەکیەتی بووە بە یەکێک لە یاریکەرەکانی گۆڕەپانی سیاسی لە کوردستاندا. سەرەکی پێشووی ئەم حزبە، نەوشیروان موستەفا، کە میژووییەکی دوورودرێژی هەبوو لە پێداگری لە "مۆنۆپۆڵی چەک بە دەست یەکیتییەوە لە کوردستان" و بەرگریکردن لێی، لەپڕ بە خۆی و حزبەکەیەوە بوون بە ئۆپۆزسیۆنێکی سیاسی قەومی- پەرلەمانی نا میلیشیای لە ٢٠٠٩وە.

ئیستاش هەر لە هەناوی ئەم هەلومەرجەدا کە قەیرانی حزبە سەرەکیەکانی ناسیونالیزم لە لوتکەدایە و "گۆڕان" لە تین کەوتووە و کارەساتێکی گەورە بە خەڵکی کوردستان هاتەتە پێش، بەشێک لە ناسیونال-لیبراڵە بورژواکانی پێگەیشتووی ناو خودی هەمان سیستەمی گەندەڵی و تاڵانچیەتی بە ناوی "نەوەی نوێ"وە قوتبوونەتەوە بە گیانی کریکاران و هەژارن و بەش مەینەتانی کوردستان. ئەم حزبە سیاسیە پەرلەمانیە بە سەرۆکێکی سەرمایەدارەوە (شاسوارعبدولواحد) و دەزگایەکی زەبەلاحی میدیایی، هاتەتە ناو گۆڕەپانی سیاسی و ئەیەوێت بە سیاسەتی نیولیبرالیزمی ئابووری، گوایا گەشە بە

سەرمایەداری بدا لە کوردستاندا، وەک ئەوەی تا ئێستا وا نەبوبێت، وە ڕا و بۆچوونە تا سەر ئێسک دژە سوشیالیزمیەکانی نیولیبرلیزمەکەی بکاتە بەرنامەی ناڕەزایەتییەکانی خەڵک و فریوکارانە وەک چارەسەری بیکاری و هەژاری و نەهامەتییەکانیان نیشانیان بدا.

حزبە ئیسلامییەکانی کوردستانیش، کە بە درێژایی ئەم ٢٩ ساڵە بەشداری کوشتن و بڕین بوون و زۆربەیان بە هێزی میلیشیای چەکدارەوە سیاسەتیان کردووە و چەند لە توانایاندا بووبێت درێغیان نەکردووە لە ئەنجامدانی کاری تیرۆرستی، هەمیشە بارێکی گەورە و گران و هەڕەشەیەکی ترسناک بوون بۆ سەر ئەم کۆمەڵگەیەوە. ئەم حزبانەی ئیسلامی سیاسی و پاش چەند شەڕێ و پێک دادانێک لەگەڵ حزبە میلیشییەکانی ناسیونالیزم لە پرۆسەیەکدا بوون بە ئۆپۆزسیۆنی پەرلەمانی وهاوبەشی دەسەڵاتداریەتی میلیشیایی ئەم حزبە ناسیونالیستانە.
ڕێڕەوی ئوبژیکتیڤانەی حزبەکانی ئیسلامیی سیاسی لە ئیستادا و لە پەیوەند بە ڕژێمی سیاسی بورژوا ناسیونالیستی کوردستان تەواوکاری ئەم ڕژێمەیە. ئیسلامیزم ئەوئەرکە ئەنجام ئەدا کە ناسیونالیستەکان بە حوکمی پێناسە و ئاسۆی ناسیونالیستی نیمچە سیکولاریان باش ناتوانن ئەنجامی بدەن، ئەویش بڵاوکردنەوەی خۆشباوەڕی ئاینیە لەناو کریکاران و هەژاران و چەوساوەکاندا. دەسەڵاتدارانی کوردستان هەمیشە پێویستیان بەوە بووە کە خۆشخەیاڵەی هەردوو ئایدیۆلۆژیای ئیسلامی و ناسیونالیستی چابووکانە پەرەپێبدەن لەناو چینی نەداری کوردستان تا دووریان بخاتەوە لە گۆرینی شۆرشگێرانەی کۆمەڵگە و ژیانیان. لە سایەی بارودۆخی زاڵی ئاسۆی سیاسی ناسیونالیستی بەسەر کۆمەڵگای کوردستاندا، حزبەکانی ئیسلامی سیاسی بە کردەوە هاوبەشی ڕژێمن، واتە هاوبەشی دەسەڵاتداری ناسیونالیستی کوردیین.

ئاکامەکانی قۆناغی ڕێگوزەر

بە دیاریکردنی ڕەوەندی بناغەیی تر کە لە پشتی ئەم ڕژێمە سیاسیە ناسیونالیستیە و سەرلەنوێ بەرهەمهێنانەوەیەتی لە هەموو ئەو ماوەیەی ڕابردوودا، ئەبی بگەڕێینەوە بۆ ناو کۆمەڵگای کوردستان و دابەش بوونی چینایەتی و مێژووی ڕانەوەستاوی کێشمەکێشی چینەکانی نێو ئەم کۆمەڵگەیە. هەر بەم پێیەش ئەبێ پەیوەندی چینەکان و هاوسەنگی هێزی نێوانیان هەڵسەنگێنین لە بارودۆخی سیاسی

دیاریکراوی ئ□مر□دا.

ئ□م بار□د□خ□ی ئ□ستای کوردستان ل□باری سیاسی□و□ بریتی□ ل□ گ□ش□ وکام□بوونی ناک□کی□کانی حاکمی□تی ب□رژوا ناسیونالیزمی کورد و ب□ خ□ی "ک□ی□کی ک□نکریتی" دیاریکراو□ و لوتک□ی م□ژوویکی ٢٩ سا□□ی ئ□م □ژ□م و حوکم□انی□ی□. ه□ر ب□ی□ ش□□بوون□و□ و پ□ی□بردن ب□ پ□کهات□کانی و ناک□کی□کانی و یاساکانی جو□□ی ئ□مر□ی، کلیلی ناسینی داهاتووشی□تی.

ب□□ام پ□ش ئ□مان□، ک□ دواتر د□م□ س□ریان، گرنگ□ ل□ر□دا ئاماژ□ ب□ ق□ناغ□کی □□گوز□ر (ئینتیقالی) بد□م ک□ ل□ ئازاری ١٩٩١ و□ د□سپ□د□کات و ی□ک دووسا□□ک ئ□خای□نی. ل□م د□وری□دا ه□شتا د□س□□ات□ی ناسیونالیزم و حزب□کانی ب□ س□ر ک□م□□گای کوردستاندا ب□ ت□واوی ی□کلا ن□بوو□ت□و□ و ک□شم□ک□ش ب□رد□وام□ و ئ□توانم ب□□□م م□رکی ئ□م ق□ناغ□ ب□ حاکمی□تی ناسیونالیزم□و□ دیار□ و ب□ ئ□ستاشی□و□.

ه□□چوونی سیاسی خ□□کی کوردستان ل□ ئازاری ١٩٩١ و ل□ ج□رگ□یدا س□ره□□دان و چالاک بوونی ئاشکراو و ک□م□□ای□تیان□ی بزوتن□و□ی ک□م□نیستی و □□کخراو□کانیان و شورا کر□کاری□کان و شورا ج□ماو□ری□کان بوو□ ه□ی ئ□و□ی ک□ □ووب□□و بوون□و□ ی□کی سیاسی و ک□م□□ای□تی دیاریکراو ب□ت□ ئاراو□ ل□ کوردستاندا. ئ□م □ووب□□ووبون□و□ی□ ل□ واقعدا ک□شم□ک□شی دوو بزوتن□و□ی ک□م□□ای□تی بوو، ک□ ل□ لای□ک شوراکان و □□کخراو□ ک□م□نیست□کان و چالاک□وانی ی□کسانی و ئازادی بوو، و ب□ ه□مووی و□ک ج□مس□ری ه□زی ک□م□نیزم ل□ ک□م□□گ□دا خ□ی د□نواند، و ل□ لای□کی تر□و□ ناسی□نالیزمی کورد بوو ب□ خ□ی و حزب و ه□ز□ چ□کدار□کانی. ه□ر ب□ی□ ل□م د□وری□دا دوو بزوتن□و□ی ک□م□□ای□تی؛ ناسیونالیزم و ک□م□نیزم ل□ ک□شم□ ک□شدا بوون ل□س□ر دیاریکردنی چار□نووسی سیاسی و ک□م□□ای□تی ک□م□□گای کوردستان ک□ ب□ ماو□ی□کی ی□ک دوو سا□□ ب□رد□وام بوو و□ م□رکی خ□یدا ل□ ت□واوی ق□ناغی تاز□ی ک□م□□گا و پ□یو□ندی چین□کان و ت□رازووی ه□زی نیوانیان.

ئ□م کیشم□ ک□ش□ کاریگ□ری ل□ ز□ر بواردا دانا و پ□وستی ب□ □□ک□□ین□و□ و باسی ه□م□لای□ن□ ه□ی□ ب□□ام ئ□و□ی ک□ ل□ر□دا زیاتر ئ□م□و□ت ج□ختی ل□س□ر بک□م، کاریگ□ری ئ□م ک□شم□ ک□ش□ چینایتی□ و ئ□م ق□ناغ□ □□گ□زاری□ ل□س□ر خ□س□□□ت□ بناغ□یی و چینای□تی□کانی حاکمی□تی ناسیونالیزمی کورد ل□ کوردستاندا.

ناسیونالیزم ه□ر ل□ س□رتاو□ و□ک بزوتن□و□ی□کی ک□م□□ای□تی و سیاسی

بەرژوازی نەک هەر خەسڵەتی بورژوازیانەی خۆی و بەرگری کردنی لە بەرژەوەندییەکانی سەرمایە و سەرمایداری بەرجەستە کردەتەوە بەڵکو لە جەنگێکی دڕندانەدا دۆژمنکاری بە ئەملاوئەولای خۆی پیادە کردووە لە بەرامبەر پڕۆلیتاریای کوردستان و بزوتنەوەی کۆمۆنیستی و خەباتی ڕۆژانەی کریکاران و زەحمەتکیشاندا. هەر زوو نەزیر عومەر و بەکر عەلی تیڕۆڕ کرد و پێشترێش هێرشی بردە سەر شوراکان و مەقەڕەکانی “ڕەوتی کۆمۆنیست” و کەوتە دوژمنکاری و پیلانگیڕی بەرامبەر یەکیەتی بێکاران و دواتریش کۆنترۆڵی نەقابە کریکارییەکانی کرد و ڕێگەی لە دروستکردنی سەندیکای سەربەخۆ گرت …هتد. ئەمە جگە لەوەی کە بە بێ هیچ سڵکردنەوەیەک هەزارانیان لە ڕۆڵەکانی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش و نەداری کۆمەڵگای کوردستان ڕەوانەی جەنگەکانی ناوخۆیی خۆیان کرد و دایانن بە کوشت لە پیناوی ئەوەی ئەم یا ئەو هێزی میلیشیایی کۆنترۆڵی کوردستان بکات.
گەر لە ئیستادا و پاش ٢٩ ساڵ سەیرێکی میدیا و گوتاری سیاسی و ئایدیۆلۆژیای زاڵی ناسیونالیزمی کورد بکەین ئەبینیین کە نیشانەکانی ئەم قۆناغە ڕێگوزەرەی هەشتا لە خۆدا هەڵگرتووە، و لە سەر بنەمای بەرژوندە چینایەتییەکانی بەرژوازی کوردستان لە ئەمرۆدا و لە درێژەی دۆژمنکارییدا بەرامبەر چینی کریکار بەرهەمیان ئەهینەتەوە. میدیا و گفتوگۆ و گوتاری سیاسی زاڵی ناسیۆنالیزم لە کوردستاندا یا باسی ئەم قۆناغە ڕێگوزەرە ناکات و قەوقەپی لە ئەکات یا لە ڕوانگەی سیاسی چینایتی بورژوازیانەی خۆیانەوە ئەیشێوێنن.
کەم میدیا و گوتاری سیاسی وڵاتانی جیهان هەیە، ئەوەندەی میدیا و گوتاری بەرژا ناسیونالیزمی کورد بزارکرابێت لە بەکارهینانی هەر دەربڕنەێک و هەر ووشەێک و کۆنسێپتێک کە باس لە سوشیالیزم و کۆمۆنیزم و ڕۆڵی ئازادیخوازانەی چینی کرێکار بکات، و باس لە بەها ئازادیخواز و یەکسانیخوازییەکانی بزوتنەوەی ئەم چینە و پرۆلیتاریای سۆشیالیست بکات. یا ڕونتر بڵیم، کەم دەسڵاتدارییەتی و ڕەوتە سیاسییەکانی بورژاوزی هەن ئەوەندەی ئەمان توانیبێتیان جینۆسایدی کەلتوری ڕۆشنبیری سۆشیالیستیان کردبیت لە کۆمەڵگەدا.
ئەم دژە سۆشیالیزم بوونە ترادیسیۆنی بە ناو “خۆماڵی” کوردی نیە ئەمە جەنگی هوشیارانەی بەرژاوازی جیهانی و تایبەتمەندی بورژوا ناسۆونالیزمی کوردە بە دژی چینی کریکار و نەداران و بەشێکە لە پیداویستە سیاسی و فکرییەکانی ئەم چینە سەروەرەی کوردستان و دەسڵاتی سیاسییەکەی و بەبێ ئەمە کاری ناڕوات.
نەک هەر کریکاران وەک چینێکی کۆمەڵایەتی و خاوەنی ئەڵتەرنەتیڤێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی باس ناکرێت و بە دابڕاو لە کارەکتەرە

ئینترناسیونالیست و جیهانیەکەی وەنا ئەکرێت لە ئاوهەوای سیاسی و فیکری زاڵی ناو کوردستاندا، بەڵکو حاشا لە هەبوونیشی ئەکرێت. لە باشترین حاڵەتدا وەک تەوژمێک کە مووچەی ئەبڕدرێت و کاری نیە و ناڕازیە نیشان ئەدرێ و وەنا ئەکرێت. لە ڕوانگەی ناسیۆنالیستەکانی کوردستانەوە چینی کریکار ئەتوانی تەنها و تەنها بە ناوی نەتەوە و ئیسلام و فرەشیاری ئازادی کاڵاکەیەوە، کە هیزی کاریەتی، هەبوونی کۆمەڵایەتی هەبێت و هیچی تر. واتە کەنسەپتی هیزی چینایەتی سۆشیالیزم بە بەردەوام ئەسڕێتەوە لە زەینی کۆمەڵگەدا تا پێ بکریتەوە بە ئایدیۆلۆژیای ناسیونالیزم و ئیسلامیزم و لیبرالیزم، و ئەمەش هەر ئەزمونی بورژوازی جیهانی نیە کە هیزە سیاسیەکانی بورژوازی "خۆماڵی" لاساییان بکەنەوە بەڵکو ئەزمونی هەمان ئەم هیزە سیاسیانە خۆشیانە و بە تایبەتی ناسیۆنالیزمی کورد کە لە شەڕەدا بووە وبەردەوامیشە لەم شەڕەی لە بەرامبەر چینی کریکار و سۆشیالیست و کۆمۆنیستەکانی کومەڵگای کوردستان.

قەیرانی ڕژێمی سیاسی ناسیونالیزم و ڕەخنەی سۆشیالیستی

ئەمڕۆ ئەم ڕژێمە لە قەیرانێکی توندوتیژی سیاسی دایە و تەنانەت خەریکە وەک قەوارەیەکی سیاسی ئەبێ بە دوو ئیدارە یا ڕوونتر بڵێم دوو ئیمارەت، و لە ژێر سایەی ئەم حوکمرانیەدا زەربەی زەری جەماوەر لەوپەڕی فەلاکەتی ئابووریدایە و بە هیلاک چووە. هەروەها تەوژمی ئەم قەیرانە کۆمەڵایەتیە و پەرەسەندنی ناکۆکیەکانی ناو خودی ئەم ڕژێمە سیاسیە خانوادەیی و میلیشیایە لەوە زیاترە کە بتوانرێ بە ئاسانی و تەنها بە سەرکوت ڕابگیریت. بە کورتی، وەهەر وەک لینین ئەڵێ "دەسەڵاتداران ناتوانن وەک جاران حوکم بکەن" و خەڵکی هەژار و نارازیش "نایەنەوێت وەک جاران بژین". ئەمە بە خۆی لایەنەکانی باردۆخیکی شورشگیرانە نیشان ئەدەن و لەگەڵ هەر پلەیەکی بەر چاو لە پەرەسەندنی ئامادەیی سیاسی و ڕێکخراویەکانی چینی کریکار و نەداران ئەیگۆڕیت بە قەیرانیکی شۆڕشگیرانە و هەنگاونان بەرەو ئەنجامدانی شۆرش و ئاڵوگۆڕی ڕیشەیی.
لەم هەلومەرجەی ئیستای کوردستاندا، نە هاواری "نیشتمان" و"نیشتمان پەروەری" بۆرژوا ناسیونالیستی کورد و ئینتلیجنسیاکەی ئەتوانی گۆێبیستی ئەوتۆی هەبێ لەناو ڕیزی هەژاران و نەداراندا، و نە خەڵکگەرایی ناسیونالسیتی ووردە بورژوازی کاریگەری ئەوتوی ئەبێت لەسەریان. ئاشکرایە قەتیس بوونی کریکاران و زەحمەتکەشانیش لە چوارچیوەی ناڕەزایەتی دەربڕین لە بەرامبەر گەندەڵی و دەسەڵاتدارێتی میلیشیایی و مووچەبڕین کاریان مەیسەر ناکات و

ئاکسیۆنی پەرژوبڵاویشیان ناتوانێ کاریگەر بێت لە بەرامبەر ئەم بارودۆخەدا.

هەر بۆیە ئەمڕۆ لە هەرکات زیاتر زەرورەتی چارەسەری کێشە سەرەکییەکانی کۆمەڵ بە شیوازی شۆرشگیرانە و دەرچوونی شۆڕشگێرانە لەم بارودۆخەی ئیستا هاتۆتە پێشەوەی ڕەوەندە سیاسی و کۆمەڵایەتییەکان. بەڵام ئەم ڕێگە دەرچونە شۆرسگیرانەیە لە خۆیەوە هەڵناقوڵی و گرێیخواردووە بە مەودای پەرەسەندنی کێشمەکێشی سیاسی چینایەتی و ئاکامی شەڕی ئەڵتەرنەتیڤی بۆرژوازی و کریکار؛ شۆشیالیزم و کەپیتالیزم لە کوردستاندا.

هەرچەندە دەسەڵاتی بورژوا ناسیونالیزمی کورد کەوتۆتە ناکۆکییەکی بێچارەسەر لەگەڵ زۆربەی جەماوەر و لەگەڵ کۆمەڵگەدا، بەڵام لە هەمان کاتیشدا ئامادەیی سیاسی و ڕێکخراوەیی و فیکری چینی کریکار و تۆیێژە کانی دەوری ئەم چینە لاوازە. دیارە ئەمانە هەمووی ئەتوانرێ بە شیوەی چۆنایەتی (نوعی) و خێرا بگۆڕێت لە بارودۆخی قەیرانی شۆڕشگیرانەدا.

هەنگاوی یەکەم لە هەموو ئەم ڕەوەندەدا ئەوەیە کە ڕەخنە لە "دەسەڵاتی کوردی" لە ڕوانگەی چینایەتی کرێکارەوە بەرجەستە بکرێتەوە. ڕەخنەی چینایەتی کرێکار ڕەخنەیە لە ڕژێم و دەسەڵاتی سەرمایە، دەسەڵاتی بورژوازی کورد، نەک بە تەنها ڕەخنە گرتن لە گەندەڵکاران و میلیشیاکان و دەسەڵاتی بنەماڵەکان. ڕەخنەی مەڵاڵەی دەردی کریکاران و چەوساوەکان و بەبەشان دەرمان ناکات، ئەوان بە خۆیان ڕەخنەی کۆمەڵایتی و چینایەتی بە کردەوەن لە سیستمی سەرمایەداری، و تەنها لە ڕەگەی بە هیز کردنی ڕەخنەی سوشیالیستیان لەم سیستمە و نوینەرە سیاسیەکانی لەوانە ناسیۆنالیزم و ڕژێمە سیاسیەکەی لە کوردستاندا ئەتوانن ڕابەری سیاسی شۆڕش و گۆرانکاری شۆرشگێڕانەی کۆمەڵگە بن.

ناوەڕۆکی چینایەتی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزمی کورد بۆرژوازیە و دەسەڵاتی سیاسی سەرمایە و سەرمایەداریە وئامرازی سەرکوتی دەستی ئەم چینەیە بە دژی چینی کریکار وزەحمەتکێشان، ئەمە ئەو فاکتەیە کە بەبێ ڕەچاوکردنی و بەبێ ڕەخنەی سۆشیالیستی لەی، چینی کرێکار و نەداری کوردستان ناتوانێ دەوری مێژووی خۆی بگێڕی لە بارودۆخی شۆرشگیرانەی ئەمڕۆدا.

ئەوە ڕاستە کە دەسەڵاتی بورژوا ناسیونالی کوردستان گەندەڵە و بەبێباکن لە بەرامبەر داوکاریەکانی جەماوەردا، بەڵام لە سەرمایەداریدا بە گشتی گەشەی ئابوری کۆمەڵگە بەم شیوەیە ئەڕواتە پێشەوە و تاکە جیاوازی ئەوەیە لەگەڵ وڵاتانی تردا، گەر بەراوردەکەمان لەم بورەدا بیت، کە گەندەڵی تا ئاستێکی خنکێنەر

بەربڵاوە لە کوردستاندا و زۆربەی هەرە زۆری دانیشتوان و لەوانە بەشیک لە سەرمایە بچوک و ناوەنجیەکانیشی بەجارێ هەرسان کردووە. دەسەڵاتی میلیشیایی و بنەماڵەیی کە هەناسەی لە کۆمەڵگە بڕیوە لە واقعدا شتێک نیە جگە لە فۆرمی سیاسی دیاریکراوی سەرمایە و سەرمایەداری لە کوردستاندا هەر بۆیە جیاکردنەوەی فۆرم و ناوەڕۆک لە یەکتر و پێوانەیان بە دوو ئەندازەی جیاواز هەڵەیەکی کوشندەیە بۆ پرۆلیتاریا.

بۆرژوازی دەسەڵاتدار و سەرمایەی کۆمەڵایەتی

دیارە، دەسەڵاتی ئیستای کوردی بەزەقی دەسەڵاتی سیاسی سەرمایەیە، کە ئەمەی دووهەم بە خۆشی ئەلقەیەکە لە ئەڵقەکانی سەرمایەی جیهانی، و ئەم دەسەڵاتە بەگشتی سەروەری سیاسی چینیکی کۆمەڵایەتی نمایش ئەکات کە بورژوازی کوردستانە. وەک هەر کۆمەڵگەیەکی کاپیتالیستی پەیوەندی سەرمایە و ژێرخانی ئابووری سەرمایەداری بناغە و پایەی ئەم ڕژێمە سیاسیە ناسیونالیستیەی کوردستانیشە و لەرەوە هێز وەرئەگری و ئەمیش بەڕۆڵەی خۆی ئەکەوێتەوە خزمەتی.
هەر لەم ڕاستایەدا ئەبینین کە تۆێژیکی دیاری کراو لە سەرمایەدارانی ملیاردەر وملیۆنەری ناو ڕژێمەکە و دەرەوی ڕژێمەکە هەمیشە کاریان لە برەودایە و ئەمانە خەریکی وەگەڕخستن و کەڵەکەی سەرمایەن لە هەموو کەرتە پیشەسازی و خزمەتگوزاری و بازرگانی ومالیەکان و پرۆژە جوراوجۆرە ئابووریەکاندا. هەموو ئەم سەرمایە گوزاریانە لە ژیر سایەی ئەم ڕژیمەدا بە توندی گرێدراونەتەوە بە گەندەڵی و قۆرغ کردنەوە و کەڵەکەی سەرمایە بە قەبارەیەکی هەجگار گەورە زیاد ئەکات.

بە سەرمایەی “نەتەوەیی” کورد واتە “سەرمایەی کۆمەڵایەتی” ئەوە گرنگ نیە دەسەلات بنەماڵەیی بێت یا پەرلەمانی بەو ئەندازەیی کە سەرمایە کاری بڕوات. فۆڕمی سیاسی ڕژێمی لە سەر کاربوی ئیستا و میلیشیایی بونی ئەم ڕژێمە و گەندەڵی و دوو ئیدارەیی و نەبوونی بنەماکانی دەوڵەتی ئاسایی بورژوازی، لە گەڵ ئەوەشدا نەگونجاوە لەگەڵ پیداویستە ئابوری و یاسایی و ئیداریەکانی سەرمایەی نەتەوەیی، بەڵام لە باری سیاسیەوە نەک کێشە نیە بۆی بەڵکو زەرورەتەکە بە سەرکوتی چینی کریکار و پەرژوبڵاوەپێکردنی ڕیزی خەباتی لە ئیستادا.

هەروەها ئەوە ڕاستیەکی بەرچاوە کە میژووی سیاسی ئەم ڕژێمە و دەسەڵاتەی کوردستان جیابووە نیە لە گەشەی ئەم سەرمایەداریەی کە

ئیستا هەیە و بەم شێوە کۆنکریتەی. قسەکردن لەسەر خراپی و باشی ئەم ڕژێمە سیاسییە میلیشیاییە لە پەیوەند بە بەرژەوەندییەکانی سەرمایەی کۆمەڵایەتییەوە لە کوردستاندا جیاکردنەوەی زۆرەملیانەی سیاسەت و سەرمایە و سەرمایەداری ئەم کۆمەڵگەیە لە مێژوی کونکریتی خۆیدا و لە دوا شیکردنەوەدا ڕۆمانسیزمی ناسیۆنالیزمی ووردە بورژوا و ڕۆشنبیرانیەتی. ئەوەی لە کوردستاندا ئەگوزەرێ لە ڕووی سیاسەوە و بەم دەسەڵاتە گەندەڵە و میلیشیایی و بنەماڵەییەوە ئەوە میژووی خودی ناسیونالیزمی کورد و ڕۆڵ و نەخشیەتی لە پەیوەند بە گەشەی سەرمایە و سەرمایەدارییەوە و بەشیکی ئۆرگانیک و سوپەر سترەکچەری سیاسی سەرمایەیە.

لە سەرمایەداریدا ئەوە گرنگ نیە کە سەرتا سەرمایە لە کوێوە هاتووە و چەند تاڵانیە و بە چ میکانیزمێک کۆبەتەوە. ئەوە گرنگە کە کاری کۆمەڵایەتی مەنەپێکراوە و لە فۆرمی سەرمایەدا و لە جوڵەکەیدا گەورەتر و گەورەتر ئەبێت. هەر وەک هەموو کۆمەڵگەیەکی تری هاوچەرخ گەشەی ئابووری سەرمایەداری لە کوردستانیشدا بەوە ئەپێورێ کە چەند سەرمایە کەڵەکە بووە. ئەی ئەوە نەبوو جلال تاڵبانی کاتی خۆی پەرەسەندنی ئابووری کوردستانی بە ژمارەی ملیۆنێرەکانی کوردستان ئەپێوا. ئەوە قسەی سەرزارەکی نەبوو بەڵکو ئەوە لۆژیکی سەرمایە و نوێنەرەکانیەتی و گەشەی ئابووری بە قەبارەی کەڵەکەی سەرمایە و ڕێژەی قازانج ئەپێورێ نەک چەند جەماوەر لە خۆشگوزرانیدا ئەژی یا ناژی.

مەسەلەی نەتەوایەتی کوردیش لە هەر کات زیاتر بە گوێرەی بەرژەوەندییەکانی سەرمایەی گەورە ئەڕواتە پێشەوە و دروستکردنی دەوڵەتی نەتەوەیی کورد لە کوردستانی عیراقدا بووەتە مەسەلەی پێداویستییەکانی ئەم بەشە لە سەرمایەی نەتەوەیی کورد و بەندوبەستەکانی بە بورژوازی جیهانی و ناوچەییەوە.

سەیری ڕیزی هەموو ئەو ملیاردەر وملیۆنەرانەی کە لەناو یەکیتیدا دروست بوون و ئیستا لە ناو پارتیدان یا بەڕێوەن کە لەگەڵ پارتیدا بسازێن، ئەمە لۆژیکی زەمینی و جیهانی و بەرژوەندی سەرمایەی لە پشتەوە وەستاوە. ناسیونالیزم و پارتیزانی ناسیونالیستی سنوورەکانی خۆی لەسەر زەمینەی بەرژەوەندەکانی سەرمایە ئەبەزینێ. ناسیونالیزمی کوردی و “نیشتمان پەروەری” ناسیونالیزم لە کۆتایی ئەم ٢٩ ساڵەدا بە جارێ پەردەی لەسەر خۆی هەڵماڵیوە و ڕێکوڕەوان بەرژەوەندییەکانی سەرمایەی گەورە و هەر بەو پێیەش سەرمایەی کۆمەڵایەتی نوینەرایەتی ئەکات.

لەگەڵ ئەم واقعیەتەشدا کەچی هەوڵ و تەقەلا فریوکارەکانی بورژوازی

ناوەنجی و پرتەوبۆڵەی توێژە وردە بورژوازیەکان وڕۆشنبیرانیان نا بڕێتەوە و ئەیانەوێت جارێکی تر خەڵکی کریکار و زەحمەکێش بە سۆزی نیشتمانی و مۆراڵی نا مەعقولی تاڵان چێتی و گەندڵی مەشغوڵ بکەن، و جارێکی تر بە ناسیونالیزمی خەڵکگەرا سەرمان لێ تێک بدەن. هەر بەم پێیەش دورمانبخەنەوە لە کێشەی ئەسڵی کە سەروەری چینی بوارژوازی کورد و ڕژێمەکەیەتی بەسەر کۆمەڵگەوە کە سەرچاوەی مەینەتیەکانە و گەندەڵی و میلیشیا و دەسەڵاتی بنەماڵەش بەشی دانەپچراویەتی، هەروەها بێ نان و ئاوی جەماوەری کوردستانیش هەر لیرەوەیە.

ڕزگاربوون لە بارودۆخی ئەمرۆی کوردستان و خەبات بۆ هێنانەدی ئەم ئاڵۆگۆریە ئەوە دەخوازی کە ڕاستیە چینایەتەکانی کۆمەڵگا و کیشمەکێشەکانی چۆنن ئاوا بخرێنەڕوو و خەڵکی چەوساوە و نەداری کۆمەڵگە بەرچاویان ڕوون بێت کە لە کوێی ئەم کیشمەکێشدان و لە خەباتی سیاسیاندا گورزەکانیان بۆ کۆی بوەشێنن. جەنگی چینایەتی کوردستان بە ناچاری مۆرکی خۆی داوە و ئەیدات لەم بارودۆخە سیاسیەی کە ئیستا پێدا تێئەپەڕێ.

ڕاپەرین لە کوردستاندا، ئاسۆ و چەلێنجەکان

ئەمڕۆ ناڕەزایەتی و بێزاری لەوپەڕیدایە لە کوردستاندا و ئەگەری تەقینەوەی جەماەری و سەرهه□□دانی ڕاپەرینێکی گشتگیر هەیە لە چەشنی ئەوەی کە لە شارەکانی ناوەڕاست و خواروی عێراقدایە، بەڵام ئەم ئەگەرە چەند ئەبی بە واقیع پەیوەستە بە زۆر فاکتۆرەوە و ناتوانری پێش وەخت جەختی لە سەر بکرێت.

ئەوەی کە گرنگە لێرەدا ئاماژەی پێبدەم ئەوەیە کە هەمان ئەو چەلێنج و مەسەلە بناغەیانەی کە ڕووبەڕووی ڕاپەرینی کرێکاران و زەحمەکیشان و لاوانی کچ و کوڕ و قوتابیانی خوار و ناوەراستی عیراق بوەتەوە، ڕووبەڕووی هەمان ئەم چین و تۆیژانەی کوردستانیش بوەتەوە. بێکاری و هەژاری و داهاتووی نادیاریان تەنگی بە هەردوو لایان هەڵچنیوە، و هەردولا لە بەرامبەر جۆرێک لە ڕژێمن کە هیچ ڕیفۆڕم و چاکسازیەکیان لە باردا نیە. هەردوو جەماوەری عێراق و کوردستان، بە تایبەت لە سالێ ٢٠١١ وە، چەندین خۆپێشاندانی گەورەیان کردووە و دەیان و دەیان لە خۆپیشاندەران کۆژراون لە کوردستاندا، و لە ناوەڕاست و خواروی عیراقێشدا هەر تەنها لە ڕاپەرینی ئۆکتۆبەری ٢٠١٩ وە، کە هەتا ئیستاش بەردەوامە، سەدان لە کچان و کوڕانی ڕاپەڕیوو خەڵتانی خۆین کراون و بە دەیان هەزاریشیان لێ بریندار بووە و سەدانیشیان لێ گیراوە و فڕینراوە

لە لایەن میلیشیاکان و دامودەزگا ئەمنیەکانیانەوە. هەر بۆیە گۆڕانگاری شۆڕشگێڕانەی هەردوو ڕژێمی بەغدا و کوردستان بۆتە مەسەلەی سیاسی سەرەکی ڕۆژی هەردوو کۆمەڵگاکە.

ئەڵبەتە هاوسەنگی هێزی چینایەتی ناو کۆمەڵگەی کوردستان و هەر بەوپێیەش هاوسەنگی هێز لە نێوان ڕەوت و هێزەکانی دەسەڵاتی ناسیونالیزمی کورد لە بەرامبەر جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش و نەداری کوردستاندا جیاوازە لەوەی کە لە ناوەڕاست و خواروی عێراقدا هەیە و هەروەها ڕەوەندە سیاسییە کۆنکریتەکانی ئەم کۆمەڵگەیەش کارەکتەری دیاریکراوی خۆی هەیە، بەڵام ئەمانە لەو ڕاستییە ناگۆڕێت کە ئەم دوو ڕژێمە کەوتونەتە ناکۆکییەکی بێ چارەسەرەوە لە بەرامبەر زۆربەی زۆری جەماوەردا. تەوژمی پێداویستی گۆڕانکاری ڕیشەیی و وەلانی هەردوو ڕژێم لە کوردستان و لە عیراقدا لەوە بەهێزترە کە بە خۆشخەیاڵی ناسیونالیستی و ئایدیۆلۆژیای ئیسلامی و نەتەوەیی بەری پێبگیرێت. هەر ئەمەشە کە وادەکات ڕەوەندی بەرجەستەبونەوەی هاوخەباتی نێونەتەوەیی کرێکاران و زەحمەتکێشان و هاوئاهەنگی خەباتی لاوانی شۆڕشگێڕی هەردوو کۆمەڵگەی عێراق و کوردستان ئەگەرێکی بەهێز بێت و ڕوو لە پێش بێت.

ئۆپۆزسیونی بورژوازی و ئینتلجنسیای بۆرژوا ناسیونالیستی کورد

کۆنترۆڵی بێ سنوری هەردوو حزبی بنەماڵە و هێزی میلیشیان بە سەر شاخوێنبەری ئابوری کوردستان و فەشەلیان لە “دەوڵەتداری” و دابین کردنی پیداویستییەکانی “دەوڵەتی بورژوازی کوردی” و درێژەدانیان بە دوو ئیدارەیی، بۆتە هۆی ئەوەی کە ڕیزێکی فراوان لە بورژوازی ناوەنجی و ووردە بورژوازی و ئنتلیجنسیای ناسیونال-لیبرال و بورژوا ڕیفۆرمیستی سیاسی، ناڕازی بێت و بکەوێتە کێشمەکێشەوە لەگەڵ دەسەڵاتی بورژوا ناسیونالیستی کوردیدا. وە هەر لەم ڕاستایەشدا حزبی ئۆپۆزسیۆنی بورژوا ناسیونالەی ناوخۆی ڕژیمەکە پەیدا ببێت لە کوردستاندا.
چینی کریکار و نەداری کوردستان و ڕیزی بەرینی بێکاران و کارمەندان و خاوەن کاری کاتی و کەم دەرامەت و هەژارکراوان کە لە ژێر باری قورسی ئەم ڕژێمەدا هەر ڕۆژە بەدەست بێکاری و بێگوزەرانییەوە ئەناڵێنن و دەزگاکانی سەرکوتی سیخوڕی و میلیشیایی “دەسەڵاتی ناسیونالیستی کوردی” ناڕەزایەتی و خۆپێشاندانەکانیان سەرکوت ئەکات، بە دوای ڕێگە-دەرچوونیکی ڕادیکاڵەوەن لە کارەسات و کۆت و بەندەکانی ئەم ڕژێمە. ئەم جەماوەرە بەرینە بە ئەزمون و

هۆشیاری سیاسی خۆیان بۆیان دەرکەوتووە کە ئەم ڕژێمە چاکسازی هەڵناگرێ و ئەبێ لا ببرێت و نەمێنێ.
دەسەڵات و حزب و هێزەکانی و هەروەها ئۆپۆزسیونی بورژوازی دەرونی دەسەڵات هەمیشە لە هەوڵدا بوون کە ڕیزەکانی خەبات و تێکۆشانی پرۆلیتاریای کوردستان بە هەزار و یەک شێوە دەرگیری پەرژو بڵاوی بکەن. یەکێک لە چەلەنجەکانی خەباتی ئەم چینە نەدارەی کوردستان جیاکردنەوەی ڕیزی سەربەخۆی خۆیەتی لە ئاسۆ و سیاسەت و ستراتیژی ئەم ئۆپۆزسیۆنە بۆرژا ناسیۆنالیستە.
ئۆپۆزسیۆنی ناسیونالسیتی کوردی مەیدانی سیاسی کۆمەڵگەی کوردستانیان بۆ چەندین ساڵە جەنجاڵ کردووە بە هاتوهاواری خۆیانەوە و بونەتە یەکێک لە ڕێگرە سەرەکیەکانی بەرەو پێشچوونی ڕیزی خەباتی سەربەخۆ و یەکگرتوی کرێکاران و کارمەندان و زەحمەتکێشان بۆ ئەنجامدانی گۆڕانکاری شۆڕشگیرانە و ڕیشەیی لە ڕێگەی ڕوخاندنی ئەم ڕژێمەوە. ئەوە بوو خۆپێشاندانەکانی ٢٠١١یان بە لاڕێدا برد و کردیانە دەنگ کۆکردنەوەی کورسی پەرلەمان و وادەدانی چاکسازی درۆینە و بێتینکردنی وەزی شۆڕشگێرانەی جەماوەری ڕاپەڕیوو.

ئەو جۆرە چاکسازیە بۆرژوازیانە ئامانج لێیان بەجێهێنانی بەرژەوەندی ئەم بەشە ناوەنجی و بچووکانەی سەرمایەیە لە کوردستاندا تا کاروباریان بڕوات و ڕژیم چاکسازی بکات و بتوانی نوێنەرایەتی یەکسانی هەموو خاوەن پوڵ و پارەکان و ئامڕازەکانی بەرهەمهینان بێت. لەم نێوەدا گوایە کرێکاران و کارمەندان و بێکاران و نەداران لە سایەی کەسبوکاری ئەماندا و بە نەمانی دزی و تاڵانی حوکمی بنەماڵە ئەحەوێنەوە. ئەمە لە خۆڵکردنە چاو زیاتر هیچی تر نیە، و نەداران و خەڵکی زەحمەتکێش لە ژێر سایەی بورژوازی بچووک و ناوەندییدا زیاتر ئەچەوسێتەوە و ئەوە ئەزمونی تەواوی جیهانە. ئەم بەشە لە سەرمایە و نوێنەرە سیاسیەکانیان هیچ شتێکی هاوبەش کۆیان ناکاتەوە لەگەڵ کرێکاران و زەحمەتکێشاندا و بە پێچەوانەوە ئەمان ئەبنە سووتەمەنی هێنانەدی ئامانج و سیاسەت و ستراتیژەکانی ئەم بەشە لە چینی بۆرژوازی.
پیداگری لەسەر ستڕاتیژ و سیاسەتی گۆڕانکاری ڕیشەیی وڕامەینی ڕژێمی بۆرژوا ناسیونالیست لە کوردستاندا پێش هەموو شتێک پێویستی بە سنووربەندی چینایەتیە لە بەرامبەر ئاسۆی ڕیفۆڕمخوازی بورژا ئۆپۆزسیۆنی ناسیونالیستی کوردستان، ئەمە جگە لە ڕیسواکردنی ناوەڕۆکی چینایەتی بۆرژوازیانەی ئیسلامیەکان و ڕۆڵ و نەخشی دۆژمنکارانەیان لە بەرامبەر خەڵکی کرێکار و نەدار و زەحمەتکێشی

کوردستاندا.
هەر بۆیە لە پەیوەند بە ڕەگ-دەرچوونی سیاسی لەم بنبەستەی کە کۆمەڵگای کوردستانی تێکەوتوە بە هۆی دەسەڵاتی ناسیۆنالیزم، لە خەتی گشتیدا دوو سیاست و دوو ستراتیژی سەر بە دوو چینی کۆمەڵایەتی لە ئارادیە. یەکەم سترتیژای سۆشیالیستی چینی کریکار، و دووهەم، ستراتیژی بورژوا ناسیونالی دەوڵەتگەرای بورژوازی.

ستراتیژ ودروشمی ڕاپەرینی جەماوەری وگشتگیر لە کوردستان

خۆپێشاندان و ناڕەزایەتیەکان لە کوردستاندا هەردەم بەردەوام بووە بەڵام تا ئیستا نەبوەتە ڕاپەرین و خۆپێشاندانێکی جەماوەری لە سەرجەم کوردستاندا و نەبوەتە هەڕەشەیەکی جیدی بەسەر دەسەڵات. ڕاپەرینی خۆڕك ناتوانرێ پێشوەخت پێشبینی بکرێت و فاکتەر زۆرن بۆ سەرهەڵدان و هەڵنەدانی بەڵام ئەوەی کە گرنگە لەڕووی عەمەلیەوە ئەوەیە کە هەر وەک چۆن لە ناوەراست و خوارووی عێراقدا دروشمی وەلانانی رژیم بوەتە ئەجندای ڕاپەرین، بە ڕای من، بە هەمان شیوە ئەتوانرێ وەلانانی شۆرشگیرانەی دەسەڵات ببێتە دروشمی ڕاپەرینی گشتگیر لە کوردستاندا.
ئاشکرایە کە پرۆسەی خەباتی سیاسی چینایەتی و پەرەسەندنی ناکۆکیەکان و هۆکارەکانی ئەو پرۆسەیە بە گۆیرەی بەرنامە و ئەجندایەکی پێشوەخت دارێژراو ناچیتە پیش و کەسیش ناتوانی پێشبینی بکات، بەڵکو بە گۆڕەی پرۆسەیەکی ماددی و مێژوویی ناو جەرگەی کۆمەڵگە لە جوڵەدایە و لە بەرەوپێشچوونی ناکۆکیەکانی پەیدا ئەبن و بەرەوپێش ئەچن. مارکس ئەڵێ "کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی بە ناچاری تەنها ئەو کێشانە ئەخاتە ئەستەی خۆی کە بتوانی چارەسەریان بکات چونکە ....خودی کێشەکە تەنها کاتێک دێتە ئاراوە کە هەلومەرجە مادیەکانی چارەسەری پێشتر هەبن یا لە پرۆسەی دروستبووندابن"(پێشەکی بۆ رەخنەی ئابووری سیاسی). ئەگەر ڕوخاندنی دەسەڵات لە کوردستاندا بوەتە ناچاریەک دیارە رێگە چارەکەشی لە ئارادیە، بەڵام پەیوەستە بە پلەی چوونەپێشی هێزی ڕێکخراوی چینی کریکاری کوردستان و زەحمەتکێشان و گەنجانی کچ و کوڕی ئەم چینە چونکە ئەمانن کە بەرژەوەندیان هەیە لە فەراهەمهێنانی ئاڵگۆڕی ڕیشەیی و ئەمانن کە ئەتوانن ئەلتەرناتیفی ئەم بارودۆخە بن. ئەو کیشمەکێشە سیاسی و چینایەتیەی کە لە باری میژوویەوە لە ١٩٩١ەوە هاتبوە سەر شانەی سیاسی کۆمەڵگای کوردستان و قۆناغێکی ڕێگوزەری پێکهینا بوو ئێستا بەچەندین قات زیاتر خۆی دوبارە ئەکاتەوە.
ڕیزی ملیۆنی کرێکاران و زەحمەتکێشان و نەدارنی کوردستان هێزێکی

کۆمەڵایەتی و چینایەتی زۆر بەهێزترە لە نەوەی ئازاری ۱۹۹۱ و ئەمرە تەکنەلۆجیای های تەک و کۆمەنیکەیشن و کۆمپیوتەر و پیشەسازی گەورە هەیە کە ئەو کات یا هەر نەبوو یا لە ئاستێکی نزمدا بوو، ئەمڕۆ هەموو ئەمانە بەرهەمداری کاریان بە شێوەیکی زۆر بەرز بردۆتە پێشەوە و نەک هەر زەمینەی ماددی گۆڕانکاری سۆشیالیستانەی کۆمەڵگەیان پتەو تر کردووە بەڵکو هێزی چیانیەتی ئەم گۆرانکاریەشیان بە شیوەیەکی یەکجار زۆر بەهێز تر کردووە. گۆڕانکاری سیاسی شۆرشگیرانە و هەڵپەچانی ئەم ڕژێمەی لە ئارادایە لە ڕێگەی شۆڕشی کریکاران و چەوساوەکانەوە لەهەر کات زیاتر لەسەر بنەمایەکی کۆمەڵایەتی بەهێز ئەتوانی شکڵبگرێ و بڕواتە پێشەوە.

ئەم فاکتەرە ئەبژیکتیڤانە زۆر زیاتر لە ۱۹۹۱ لە بەرژەوەندی چینی کریکار و بزوتنەوەی سۆشیالیستی گۆڕاوە و ئەوەی کە ماوە بەرەوپێشبردنی ئامادەیی سیاسی و ڕێکخراوەیی و فیکری ئەم چینە و بزوتنەوەکەیەتی کە ئەمەش لە هەلومەرجی شۆرشیگرانەدا خۆی بە شیوەیەکی شۆرشگیرانە و خێرا ئەگۆڕێن.

ستراتیژی وڵاتانی ڕژیم لە کوردستاندا هەروەک ناوەڕاست و خواروی عیراق هاتۆتە دەستوری کارەوە و خەسڵەتی کۆنکریتی ڕەوەندە سیاسیەکانی هەر یەکەیان لەم مەسەلەیە ناگۆڕیت و ئەوەشی کە کوردستان هەرێمە و دەوڵەتێکی سەربەخۆ نیە لە زەرورەت و ئیماکانیەتی ئەم ستراتیژە کەم ناکاتەوە. یەکانگیربونی ڕوباری ئەم دوو بزوتنەوە جەماوەریە و بەرەوە پێشچوونی مارشی سەرکەوتن بەسەر ئەو هەموو ڕێگری و بەلاڕێبردنەدا کە بەرژوازی دەیانخاتە بەردمیان زەرورەتێکی ڕەوەندە سیاسیەکانی ئەمرۆی ئەم دوو کۆمەڵگەیەیە.

لە هەموو ئەو پرۆسەیەی کە لە ئاکامی ئەم وەزعەی ئەستادا سەرهەڵئەدا لە کوردستاندا، ڕێکخستن و بەهێزکردنی ڕیزی خەباتی چینایەتی پرۆلیتاریای کوردستان و سەربەخۆیی خۆی لە هەموو هێزەکانی بورژاوازی و بە بەردەوامی فەرزکردنی داواکاری و ئامانجە چینایەتیەکانی خۆی سەنگی مەحەکە تا بتوانێ قەیرانی ئەمرۆی کوردستان لە بەرژوەندی خەباتی سیاسی چینایەتی خۆی بشکێنێتەوە.

هەر پلەیەک لە بەرەوپێشچونی خەباتی سیاسی چیانیەتی کریکاری و سۆشیالیستی لە کوردستاندا پلەیەکە لە بەرەوپێشچونی ئەم بزوتنەوەیە بۆ وەرگرتنی دەسەڵات لە کوردستاندا. هەر لێرەشەوەیە کە پرۆلیتاریای کوردستان بە ئاسۆ و پەرچەمی سۆشیالیستیەوە رێگە چارەی هەموو ئەو کێشە هەمەگیرە سیاسیانە بە ئاکام ئەگەیەنێ کە کۆمەڵگای داگرتووە، ئەویش بە گوێرەی بەرژەوەندیەکانی خەباتی سۆشیالیستی خۆی، لەوانەش چارەسەری مەسەلەی نەتەوەیی کورد.

موئەیەد ئەحمەد
١٦ ئەیاری ٢٠٢٠

بکەری مێژوویـــی تـــاکڕەو ! ... ڕزگار عومەر

هەموو دەسەڵاتێکی سیاسی بەپێی ئەو سیستەم و ژیانەی دەیخوڵقێنێ سیماکانی درێژخایەنی و کورتخایەنی تەمەنی سیاسی خۆشی دیاری دەکا ! ڕەنگە لەو تەمەنەدا هەورازو نشێوی زۆر هەبێت، بەڵام " مانەوە" هەمیشە قاچی لەوەیە سیستەم بە دەستی خۆی چی بەرهەم هەناوە بۆ " نەمانەوە".

ئەزموونی بەعس چ وەکو حیزب، چ وەکو دەسەڵات، چ وەکو بەرنامەی دەوڵەت لە گەڵ شەڕی کوێت کۆتایی نەهات، بەڵکو دەستپێکی ئەم کۆتاییە ئەو دەمە دەستی پێکرد کە لە حەفتاکان عەسکەرەکان شوێنی سیاسیە مەدەنیەکانیان گرتەوە، دواتر لە نێو عەسکەرەکان تەنیا تکریتیەکان پلەو پایەو دەسەڵاتیان پێدان، دواتر لە نێو تکریتیەکان تەنیا یەك خێڵ، دواتر لە نێو یەك خێڵ تەنیا یەك بنەماڵە، دواتریش لەگەڵ دەڕانی شەڕی کوێت و گەمارۆی ئابوری ناکۆکیەکان پەڕییەوە نێو ئەو بنەماڵەو براکانی سەدام تەڕ کران، کوڕەکان و زاواکان شوێنی گرنگیان وەرگرت جیابوونەوەکان دژایەتیەکان بەسەربڕینی یەکترو بە ڕوخانی یەکجارەکی لە ٢٠٠٣ کۆتایی هات.

حیزبی بەعس لە حەفتاکانەوە بە زەبری خوێن و سەرکوت بە بەرپا کردنی دوو جەنگ (جەنگی ئیڕان – داگیر کردنی کوێت) ڕوخانەکەی هەر جارەی دە پانزە ساڵێك تەئجیل دەکرا! بەڵام لە کۆتاییدا لە هۆکارە یارمەتیدەرە ناوخۆیەکان (بیجگە لە شکستی سەربازی) بە دەستی هەمان ئەو دۆخە روخا کە خۆی بەرهەمی هێنابوو.

ئەو دۆخەی ناسیۆنالیزمیش خولقاندویەتی ، ستراتیژیەکەی بریتیە لە تەئجیل کردنی کەوتن و سەرکوتی هەر نوزەیەکی حەقیقی کە باس لە ئەلتەرناتیق بکات، درز تێکەوتنی عەلەنی قوتبەکان لە نێو دەسەڵاتی

سیاسیدا بە تایبەتی لە نێو دوو بانگەوازی جیاوازدا (قەرزارین ، نا قەرزار نین) گەواهی ئەوەن :-

کە پینە کردنی خێڵەکیانەو باوکسالاریانە، زۆربڵێی و فڵتە فڵتی کادیرەکانی خوارەوە بە جوێنەوەی خیتابێکی قەومی سواو، ناتوانێ ئیحساسی " یەکگرتوویی " وەکو بژاردەیەکی جێگیر، یان ماوە بەسەرنەچوو نیشان بدات .

بە دڵنیایی " کەوتن " بەر لەوەی کەوتن بێ لە کورسی ، کەوتنێکی ڕەمزی ل□ نێو ئیحتیرامی ڕای گشتی و خەیاڵی سیاسی ک□م□گ□دا ! لە نیو کەوتنی حەقیقی سەر کورسی و کەوتنی ڕەمزیی مەسافەیەکی زەمەنی هەیە ، بە پێ بارودۆخ و ئەزمون ئەم مەسافەیە درێژو کورت دەبێت ، بەڵام ڕوخانی ڕەمزی بە حەتمی روخانی حەقیقیش بە دوای خۆیدا دەهێنێ ، تەنیا لە یەك حاڵەت نەبێ ، کە موعجیزەیەك رووبدات لە دەرەوەی لۆژیکی ماتریالیزمی مێژوو!

بە پێ ی ئەزمونەکانی مێژوو؛

بۆ ئەوەی دەرفەتی گۆڕانکاری حەقیقی جێگیر بکرێت ، دەبێ بکەری نوێ هەبێت جیاواز بێت لە هەموو هاوبەشەکان و برا بەشەکانی ئەم دونیا سیاسیەی دروست کراوە. ئەم بکەرە بەر لەوەی توانای ئەوەی هەبێت ئەلتەرناتیڤێکی تر بخاتە روو بۆ دەسەڵاتی سیاسی ، دەبێ لە ڕووی سیاسی و مەیدانیەوە" ئۆپۆزسیۆن" ی بە هەموو رەنگەکانیەوە بنەبڕ کردبێت! یان بە ئاستێك لاوازیان بکات کە تەسلیمی بکەرە نوێیەکە بن بە تەواوی ، بە خۆشی بێت یان بە زۆرە ملێ بێت!

لەم بەینە بە دڵنیایی پرتەو بۆڵی لیبرالیانەو دیموکراسیانەش هەر دەبێت، بەڵام بۆ هەر هێزێکی تازە کە بیەوێ ببێتە شت ئەبێ بەسەر تەرمی سیاسی ئەو ئۆپۆزسیۆنە بەتاڵە بکەوێت! دواتر شەڕی سەرەکی ل□ گ□□□ ئ□و مەیتەش بکا ک□ ١٠ ساڵ جارێك تەئجیل دەکرێت.

ڕزگار عومەر

لە نێوان هەبوون و نەبووندا …
نەوزاد بەندی

خەیام ئەڵێ / خۆزگەم بەوانەی لە دایک نەبوون /
ئەم دێڕە شیعرە کە فەیلەسوفێک نوسیوێتی ، ناکرێ بە سادەیی وەریبگرین ..لەدایک بوون واتا سەرەگرتن بە مردن ..کارەساتەکە لێرەدایە ..لەماوەی ئەو سەرەگرتنەیشدا ببی بە خاوەنی هەر کەس و شتێک ، ئەبێ لە جێیەکی ترەوە دیسان بچیتە سەرەوە بە لە دەستدانی ئەو کەس و شتانە .. کێشەیەکی گەورەیە ..
بۆیە خەیام لە شوێنێکی تردا وتوویەتی :
/ وەها بزانە چی هەیە نیە
چی نیە هەیە ،سەیرە ئەم حاڵە ..! /
بە واتایەکی ووردتر ، هەموو هەبوونێک بەواتای ڕوودانی نەبوونێکە ..لە هەمان کاتدا نەبوونەکان بەڵگەی هەبوونەکانن ..
کوڕێک دەبینی ، گەوره بووه ، ڕیش و سمێڵی داناوە ، ئەم کوڕە تەنیایە ، بەڵگەی هەبوونی ژن و چەند مناڵێکە کە هێشتا دیار نین .. پاش ماوەیەک ئەم کوڕە ژن دێنێ و دوو مناڵ لەگەڵیاندا دەڕۆن ، هەبوونی ئەم ژن و دوو مناڵە ، بەڵگەی نەبوونیانە ، چونکە ڕۆژێک دێت لێیان دادەبڕێت و نامێنن ..ئەمە لە دیدگای ژنەکەیشەوە ڕاستە ، کە خاوەنی هاوسەرێک و دوو مناڵە ، به واتای خاوەنیان نیە و سەرەی گرتووە بۆ وەرگرتنی بڕیاری نەمانیان ، لەکاتێکدا پێشتریش کە خۆی هاتە دنیاوە دیسان لەسەرەیەکی قورستر و درێژتردا ڕاوەستا بۆ وەرگرتنی بڕیاری دەرچوون لە دنیا ..مناڵەکانیش بە هەمان شێوە کە هەریەکێکیان خاوەنی برایەک و دایک و باوکێکن ، لە هەمان کاتدا لە سێ سەرەدا وەستاون بۆ لە دەستدان و تەسلیمکردنەوەی برایەک و دایکێک و باوکێک ..
هەر لەو لێکدانەوەیەوە ، عەلی کوڕی ئەبو تاڵیب ئەڵێت : / خففوا تلحقوا / .. واتا کەم شت لە خۆتان کۆبکەنەوە ، پێڕادەگەن ..
ئاخر عەلی کوڕی ئەبوتاڵیب لەگەڵ خواناسیەکەیدا، فەیلەسوفیش بووە ..
ووتەکەی ئەوە ئەگەیەنێت لە دنیادا شت زۆر لەخۆت کەمەکەرەوە ، چونکە هەر کەس و شتێک لە بەروارێکدا بە خۆتەوە بەستیتەوە ، ئەبێ لە بەروارێکی تردا ئەو کەس و شتانەت لە دەست بەتەوە و نەمێنن ..ئەم پرۆسەی دەستکەوتن و لە دەستدانە ، لەگەڵ ئەوەی کە ناخۆشە و جێی خەم و گریانە ، لە هەمان کاتدا هۆکارێکن بۆ ئەوەی لەیادی

بکەیت کە خۆیشت لە سەرەدا وەستاویت بە تەسلیمکردنەوەی هەبوونی خۆت ،یان ڕاستر بە گۆڕینەوەی هەبوونی خۆت بە نەبوون ..هەروەها ئەو شت و کەسی زۆر لەخۆکۆکردنەوەیەت ئەبێتە هۆکارێک بۆ سەرقاڵبوون بە بەڕێوەبردنیان و هەوڵدان بۆ ڕازیکردنیان و دوورخستنەوەیان لە ئەگەرەکانی نەبوون و لە دەستدان ، ئەوەیش وا دەکات هەموو تەمەنت کە بریتییە لە سەرەگرتن بە وەرگرتنی بڕیاری نەبوونی خۆت ، لە بێئاگاییدا بەسەر ببەیت ..بەواتای ئەوەی کەیسە گەورەکانی بوون و بابەتە گەورەکانی دوای بوون لە یاد بکەی بە هۆی کۆمەڵێک کەس و شت کە لە خۆت کۆکردوونەتەوە و ئەوانیش دیسان سەرەیان گرتووە بە وەرگرتنی بەڵگەنامەی نەبوون ..
هەر بۆیە عەلی ئەڵێ بە ئەوەی بگەنە جێ ، شت زۆر لە خۆتان کەمکەنەوە …چونکە ژیان دەریایەکە ، هەتا لاشە و پەیوەندییەکانت سوکتر بن ، مەلەت باشتر بۆ ئەکرێ و خێراتر دەریاکە ئەبڕیت ..
بەڵام ئەگەر کەسانێکی زۆر و شتێکی زۆر لە خۆت کۆبکەیتەوە ، نەک هەر بواری مەلەکردنت نامێنێ ، تەنانەت بواری هەناسەدان و تقوسە گرنگەکانیشت نامێنێ ..خەڵکێک هەن بە هۆی کۆکردنەوەی شتی زۆر و خەڵکی زۆر لە خۆیان ، بواریان نەماوە تەوە بە کتێب خوێندنەوە ، بە نوێژ ، بە گەشت ، بە ئازادی ، بە خەو ، بە خۆشی ، بە جوانی …
لە کاتێکیشدا کە سەرەی نەبوونەکەی نزیک دەبێتەوە ، کۆمەڵێ کارەساتی جەرگبڕ ڕوو دەدەن ، وەک خاوەندارێتی ئەو هەموو کەس و شتە ، کە خۆیان لە بنچینەدا چاوەڕێی نەبوون دەکەن ، ئاخۆ ئەو خاوەندارێتییە بدرێتە کێ و چۆن دابەش بکرێ ؟
سەرجەم کێشەکانی دنیا لەوەوە سەرچاوە دەگرێ خەڵکێک یان وڵاتانێک ئەیانەوێ زۆرترین شت و کەس بۆ خۆیان بە بە بێ ئەوەی ئاگایان لەوە بێ کە هەموو کەڵەکەبوونێک ، بەربەست لە بەردەم خۆیاندا دروست دەکات ..بەربەستی مادی و دەروونیی ..
کاتێ بیر لە ٣٥ ساڵ پێش ئێستا دەکەینەوە ، هەست ئەکەین ئەو کاتە زۆر بەختەوەر بووین ، هۆکارەکەیشی بۆ ئەوە ئەگەڕێتەوە ئەمڕۆ کەس و شتێکی زۆرمان لەخۆمان کۆکردۆتەوە بە جۆرێک بواری هەناسە و جوڵەی لێبڕیوین و لە هەموو ئازادی وبیرکردنەوەکان دایانبڕیوین ..هەر لە خێزان هەتا کەرەستە و ئامێرەکان ..هەتا خانوو و بەرژەوەندییە مادییەکان ..کامتان خۆزگە بە ئەوە ناخوازن کە کوڕەکەی جاران بووایە ، بە ئەوەی بە ئازادی و بێخەم و بە ئاوەدانەوە سنوورەکان ببڕێ و دنیا بگەڕێ ؟؟ بە ئەوەی بە ئارەزووی خۆی و بە پێی حەزەکانی خۆی بژی ؟
هەمووتان ئەو خۆزگەیە ئەخوازن ..ئەوانیشی کە ئەو خۆزگەیە ناخوازن ، ئەوەندە بوون بە ژێر کەس و شت و دەستکەوتەکانیانەوە ،

تەنانەت هەستی خۆزگە خواستنیشیان لە کار کەوتووە و ئیش ناکات .
هەر بۆیە عەلی بە چەند ووشەیەک ئاگادارمان ئەکاتەوە هەتا قەپاڵ کەمتر لە دنیا بگرن ، ئازادترن و زووتر ئەگەن بە خواستەکانتان ..باشتر ئەتوانن بیر بکەنەوە وبزانن ئێوە بۆچی هەن و بۆچی نامێنن و بە کوێ ئەڕۆن ..
لێرەدا ووتەیەکی بیریارەکی وەک سەعیدی نەورەسی دێنینەوە ، کاتێ لێیان پرسیوە : / بۆچی ژنت نەهێنا ؟ / لە وەڵامدا وتوویەتی: / ژنهێنان سونەتێکە ، ئەگەر جێبەجێم بکردایە ، سێ چوار فەرزم لە دەست دەچوو /
ئەوەیش بنچینەی کێشە و وێرانکاریەکانی سەر زەوین ، کە بەردەوام لەپێناوی سونەتدا ، فەرزمان لە کیس دەچێ ..یاخود فەرز ئەکەین بە قوربانی سونەت ..
ئەبینن مرۆق کە گەورەترین سەرمایەیە لە بووندا ، کراوەتە قوربانی سەرمایە و مەزهەب و ئایدیۆلۆژیاکان ..ئەبینین ئازادی کراوەتە قوربانی موچە و دوو هەدە و هەیوانەک ..ئەبینین غیرەت وپیاوەتی کـراوەتە قوربـانی پاراسـتنی کەمێکە کەس و شـت کە لە خەمـان کەکردەتەوە و ..کە وا دەزانین گەورەترین و بەنرخترینن بە ئێمە لە کاتێکدا لە کەمێکە چاڵ و زیندان شتێکی تر نین ، کە هەم ئەوان و هەم خۆیشمان دەستخەرۆکە کـردووە بـە جۆرێـک نـازانین کاممـان زیندانەکەین و کاممان پۆلیسەکەین ..
ئەوەیش وایکردووە سەعیدی نەورەسی بە کورت و کرمانجی دەسکەوتە دنیاییەکانی هاوسەر و ماڵ و منداڵ و کەرەستەکان ، بە سونەت دابنێ ..خواناسین و گەڕان وئازادی و مامەستایەتی و نوسین بە فەرز دابنێ .. ئامـادە نەبێ لە پێنـاوی ئەو سـونەتەی کە جۆرێکە لە جۆرەکـانی لەقاڵبدان وبچووککردنەوە و خۆ خافڵکردن ، ئەو هەموو ئازادی و ئەرکە پیرۆز و خۆشیە دەروونی و ئیمانیە لە دەست خۆی بدات ..خۆ ئەگەر زیاتر بچینە ناو بابەتەکە و بزانین ئەگەر سەعید خێزانی دروسـت کـردایە ، ئەوسـا ئەبـوو لە پێنـاوی سـەلامەتی خێزانـی و منداڵەکانیدا ، وازی لە ئازایەتی و داهێنان و حەقبێژی بهێنایە ، کە ئەوانە بچووککردنەوەی بیریار سەعیدی نەورەسی ئەبوون تا ئاستی کەسێکی وەک سەعە تەنەکەچی یان سەعەلی کوتاڵفرۆش ..پۆلیس ..یان هەر پیشەیەکـی تـر کە بچـووککردنەوە و لەیـادچوونەوەی بـوون و نەبوونەکەی لەوە سەرچاوە دەگرێ ..
هەر بۆیە هەردوو بیریـار ، عەلـی وسـەعید ، زۆر بە دانـاییەوە پێناسەی ژیانی ڕاستەقینەیان کردووە و ..ڕێگایەکیان دیاری کردووە لە نێوان هەبوون و نەبووندا کە مرۆق پەیدا بێوات ..بە ئەوەی سەر لە خۆی ودەور و بەریشی نەشـێوێنێت و..نەبێـت بە ژێـر کەس و

شتەکانەوە .
هەر لەم گۆشەنیگایەوە زۆرێک لە بیریاران بە تەنیا ژیاون ، یاخود دوای چەند جار ماڵ دروستکردن ، تەنیاییان هەڵبژاردەتەوە ..تەنانەت نووسەر و بیریارێکی وەک تۆڵستۆی کە لە نەبەمان و وەجاخزادەکان بووە ، هەرچی هەبووە لە ماڵ و موڵک وزەوی دابەشیکردووە بەسەر جوتیاراندا و..خۆیشی وەک جوتیارێک دوا ڕۆژەکانی تەمەنی لە کێڵگەکاندا بەسەر بردووە ..یان لە خۆڕایی کەسێکی وەک عەلی کەمال لە سلێمانی و عێراقدا ئەو هەموو خانوو ماڵ و موڵکەی خۆی نەداوە بە خەڵک و پڕۆژە گشتیەکان ..ئەمانە و زۆر بیریاری تر گەیشتونەتە ئەو ڕاستیەی کە خۆیان بار نەکەن ..خۆیان نەکەن بە ژێر کەس و شتێکی زۆرەوە کە لە ڕاستیدا ژیان بە شتێکی زۆر کەم بە ڕێوە دەچێت ، واتا هەڵوەستەکانیان لە تێگەیشتنێکی ڕیشەییەوە سەرچاوەی گرتووە ، بە جۆرێک لە پێناسەیەکی کەسانی بیریاردا هاتووە : / کەسانێکن نە (خۆشی) هەڵیاندەپەڕێنێ و نە ناخۆشی ئەیانگرێنێ / چونکە ئەوان پێشتر ئەو هاوکێشەیەیان تاوتوو کردووە و ..ئەزانن خۆشیەکان و ناخۆشیەکانیش لە هەبووەکانن و نامێنن ، وەک شافیعی ئەڵێت : / نە خەفەت بەردەوام ئەبێ و نە شادی / بەڵام شتێک کە بەردەوامیی ئەبێت ، ئەو بڕوایەیە کە وات لێ دەکات دنیابیت لەوەی خۆشی و خەمیش نامێننەوە و لەلات ئەڕۆن ..هەر بۆیە با خۆشی هەڵتنەپەڕێنێ و ناخۆشیی چۆکت نەشکێنێ ..
عەرەب ووتەیەکیان هەیە ئەڵێ : ژیان دوو ڕۆژە ، ڕۆژێکیان لە بەرژەوەندی تۆیە و ئەوەی تریان لە دژی تۆیە ..ئەگەر لە بەرژەوەندی تۆ بێت، لە خۆت بایی مەبە و ..ئەگەر لە دژی تۆیش بێ ، خۆڕاگر بە ..چونکە هیچیان تا سەر نین و هەردووکیان ئەچن بە گەرووی نەبووندا .
یەکێک لە کارەساتە هەرە گەورەکانی جیهانی ئەمڕۆ سەرهەڵدانی کەسانێکی ملیاردێرن ، کەسانێک کە شەست حەفتا ساڵ ئەژین و کەچی داهاتی دەهەزار ساڵیان لە خۆیان و بە خۆیان کۆکردۆتەوە ، کە بووەتە هۆی برسیکەوتن و هەژاری و قات و قڕی لە دنیادا ، چونکە لەم بوونەدا هەموو شتێک بە بڕی دیاریکراو دروستکراوە ، کاتێ من شتێک کە پێویستم نییە هەمبێ ، کەسێکی تر شتێک کە پێویستێتی ، نایبێ ..ئەوەیش وەک ووتم کارەساتە گەورەکەیە لە کاتێکدا گەلانێک هەن هەزار ئەوەندەی پێویستی خۆیان زیاتریان لە خۆیان کۆکردۆتەوە ، بە ئەوەی گەلانێکی تر زۆر کەمتر لە پێویستی خۆیشیان دەست نەکەوێت و بە کۆمەڵ بمرن ..لە کاتێکدا هەردوو گەلەکە کە هەبوویەکی ئەم دنیایەن ، سەرەیان گرتووە بە وەرگرتنی بڕوانامەی نەبوون و جێهێشتنی دنیا ..دیوێکی تری کێشەکەیش لەوەدایە ئەو کەس

و ک□م□گایان□ی ک□ ه□زار کەوتوون ، دیسان ناچنە پێناسەکەی عەلیەوە و ..هەتا ئەمرن خەو بە شتەوە ئەبینن ، واتا لە جیاتی ببن بە ژێر کەس و شتەوە ، ئ□ب□ن بە ژێر خەونی کەس و شتەکانەوە ، ئەوەیش هەر هەمان بێئاگایی و دەستخەڕۆیی لێ دەکەوێتەوە ..

خەیام لە چوارینەیەکی تریدا ، دیسان خراپبەکارهێنانی بوونی خۆی باس دەکات کە دەڵێت :

/ نە کەنیسە چوون نە مزگەوت بینین

لە کام گڵ خوڵقام بۆ خوایە زانین

دین و بەهەشت و دنیام لەدەست چوو

وەک گاوری لات و قەحبەی ناشیرین /

بە واتای مەرج نیە فەیلەسوف و بیریار لەو دنیایەدا ڕێگای ڕاستیان دۆزیبێتەوە ..مەرج نیە ووڵاتی داهێنەر و بەرهه□مهێنەر ، لەسەر ڕێی ڕاست بڕۆن .. مەرج نیە نووسین و کتێب و داهێنانە ئایدیۆلۆژییەکان نیشانەیان شکاندبێ..

ئەوەیش لێکدانەوەیەک زیاتر هەڵدەگرێ ، بە واتای ئەوەی مر□ق و□ک تاک و وەک کۆمەڵگا قەت ناگاتە ئەوەی بڵێ من حەق وحەقیقەتم .. ڕۆمانووسێکی وەک ئێچ جی وێڵز دوای نوسینی نزیکەی ٩٨ ڕۆمانی گەورەی جیهانیی ، دەڵێ : / ئامادم هەموو ڕۆمانەکانم بسووتێنم چونکە پێش ئەوان و دوای ئەوانیش زوڵم هەر ماوە و بگرە زیاتریشە / کەواتە دنیا پێویستی بە دادگایە ..

ئەبێت دەسەڵاتی دادگا لەسەروو هەموو دەسەڵاتەکانەوە بێت ..چونکە تاکە شوێنێکە کە هەڵەکانی تێدا بە هەڵە دەناسرێن و لێپێچینەوەیان لێ دەکات ..

لەوەیش زیاتر پێویستمان بە دادگای ویژدانیشە ..هەریەکەمان ئەبێ دادگایەکی نهێنی خۆی هەبێت و ..بەردەوام دادگایی خۆی و هەڵس و کەوت و پرۆژەکانی خۆی بکات ..بۆ ئەوەی نە مافی خۆی بخوات و ببێ به ژێر کەس و شتەکانەوە ..نە مافی ئەوانی تر بخوات و بیانکات بە ژێر کەس و شتەکانی خۆیەوە …

دواجار مر□ق پ□ویستی بە دنیا بینیە بۆ ئەوەی بزانێ چی ئەکا و بۆ کوێ ئەچێ ..

دنیا بینییەکی وەک ئەوەی نالی کە لە دێڕێکیدا دەڵێ :

/ خاوەنی هەموو دنیایش بیت ،هێشتا زەلیل و داماوی /

ئەزانی بۆ ؟

چونکە تۆ هەبوویەکی بۆ نەبوون لەسەرەدا ڕاوەستاویت .

–نەوزاد بەندی –

٢٥/٥/٢٠٢٠

کتێبک لە بارەی کارو بەرهەمەکانی نووسەری ناوداری میسری نەجیب مەحفوز چاپ کرا

کتێبی " نەجیب مەحفوز، نووسەرێک لە نێوان ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوادا" چاپ کرا. ئەم کتێبە لە نووسینی نووسەر و وەرگێڕ " ئەردەڵان عەبدوڵڵا" یە، لە لایەن ناوەندی سارا بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە، چاپکراوە.

لەم کتێبەدا نووسەر باسی ژیان و شێوازی نووسین و فکری نەجیب مەحفوز کردووە. هەروەها کاریگەرییەکانی " دایکی، قاهیرە، میسر، فکری چەپ، ئیخوان موسلمین، حزبی وەفد، ڕژێمی پاشایەتی و سەربازی" بەسەرییەوە خستەتە ڕوو. جگە لەوەش خوێندنەوەو ڕانان بۆ 12 ڕۆمانی نەجیب مەحفوز کردووە لە ناویشیاندا ڕۆمانە ناودارەکانی " اولاد حارتنا، سکریة ، بین القصرین، قصر الشوق" .

نەجیب مەحفوز لە ساڵی 1911 لە قاهیرە لەدایک بووەو لە ساڵی 2006 کۆچی دوایی کردووە. ئەو یەکەمین نووسەری عەرەب و ڕۆژهەڵاتی بوو کە ساڵی 1988 خەڵاتی نۆبڵی بۆ ئەدەب وەرگرت. ئەم نووسەرە لە چاو نووسەرانی تری عەرەب و ناوچەکە، تەواو جیاوازە. بە زمانێکی زۆر سادە، وەسفی کەسایەتی ڕۆژهەڵاتی بەتایبەتی خەڵکی میسر، بە ژن و پیاوەوە دەکات.

لە هەمانکاتیشدا نەجیب مەحفوز بەوە ناسراوە کە نووسەرێکی پێشکەوتنخوازەو دژی فکری ئیسلامی توندڕەوە، هەربۆیە ساڵی 1995 لەلایەن گروپێکی ئیسلامی توندڕەوەوە، هەوڵی کوشتنی درا، بەڵام خۆشبەختانە توانی ڕزگاری بێت.
جێگەی ئاماژەی ئەم کتێبە بیستەمین کتێبی ئەردەڵان عەبدوڵڵا یە.

تەنیایم دەستەمۆ نابێ …

دەترسم بێدار ببمەوە ..
چیتر کەس پێم نەڵێ سڵاو.
دەترسم دەستەکانی نەو خەونەکانم
لێم هەڵبڕن،
دەترسم ئەو شاژنەی لەدوای چەندین شەونخونی،
کۆشکی لویسی چواردەم بۆ داگیر کرد،
ئاوێتەی خەیاڵەکانی من نەبووبێت،
دەترسم بێداربمەوە
چیتر کەس حەوسەڵەی بنینەوەم نەکات.

نا نا من نامەوێ بەئاگا بێمەوە،
دەمەوێ بۆ هەمیشە لەسەر سەرینەکەمەوە
ئێواران بچمە پیاسەی پیتەربەرگ و بە پێکی مەی بچمە مەیخانەکانی ڕۆما،
شەوان لەگەڵ سۆزانییەکانی مەکسیک
شەو بەسەربەم و بە ڕۆژیش بچمە خزمەتی هەژارەکانی سۆماڵ و ئەفریقا،
زۆر دەترسم بێداربمەوە و کەسێک نەبێ
دەمی پێ بدۆڕێنم.
دەترسم بێدار بمەوە…
دووبارە ببمەوە هاودەمی وەحشە ترسناکەکەی
تەنیایی…
ئاخر من ناتوانم کەسم خۆش بوێت
من وەکو ئەو نووسەرە مونەرمانە نیم
بایگۆرافیای خۆم بنووسمەوە و خودی خۆم بکەمە کارەکتەرێکی دووفاقی
ناو تێکستەکان،
لەگەڵ تەماشاکردنی هەر خانمێکدا
داوای خۆشەویستی لەو ئافرەتە بکەم
کە کەلەجوانیدا دەچنەوە سەر پەری و لەدەروشاوەیدا لەڤینەس دەچن

ئەرێ من پیاوێکم تەنهایم لە تەنهایی کەس ناچیت،
تەنهایم بارێکی گرانە بەسەر ڕوحمەوە
ژیانی تەنگ کردووم
بەڵام نامەوێ بە تەسقاڵێک
خۆشەویستی دەروێزە بکەم،

نامەوێ وەکوو خوێنەوارێ بەرجوازەکان تکا بکەم کەسێک خۆشەویستیم قبوڵ بکات،
لە خەیاڵەکانی مندا خۆشەویستی قبوڵ ناکرێت، بەڵکو کارەساتێک ڕووئەدات،
خۆشەویستی وەکوو مردن
وایە یۆتۆپیایەکی ئەزەلی لەگەڵ خۆی هەڵگرتووە،
هەندێک جار ژیانی دوو مرۆق دەکاتە بەهەشت
زۆرجاریش ئاگری دۆزەخیان بۆ دادەگیرسێنی، من نامەوێ تێکەڵی یۆتۆپیا بم،
من تەنهایم لە ئەزلەوە نامەیە بە کۆمەڵگە،
تەنهایی من
بە هیچ کەسێک دەستەمۆ نابێت..

هەندێک جار تەنهایی زۆر بە بەزەییەر
شەوان بەدەم هەڵدانەوەی
پەڕەکانی ئەفسانەکانی یۆنانەوە
چێژ لەسێکسی نێوان ئۆدیب و دایکی وەردەگری
کاتێک لە پەترەسبەرگدا
ڕاسکۆلینکۆفی کارەکتەری
ڕۆمانەکەی دۆستۆڤیسکی
بە تەورێک کەلەسەری پیرەژنێک شەق دەکات
زۆر بێ دەربەستانە دڵخۆشی بەکوشتنی قالۆنچەیەکی سوخەرر کاتێک
کێژۆڵەیەکی چکۆڵە
لەباوەشی خەلیفە هارونە ڕەشید دەبینی
بە بەزەیانە دەسپێرێ لە ئەدەییت..

کاتێک تەنهاییت…
خەم لەهیچ شتێک ناخۆیت
هیچ کەسێکی یەکسان خوازت خۆشناوێت
تەنانەت کارڵ مارکسیشت خۆش ناوێت
کە دەیبینی و ناتوانی لەهیچ یۆتۆپیایەکی سۆسیالیستی تەنهایت بەسەر کەسانی تردا بەش بکات
تەنهایی ئازارێکە هیچ پێنوسێک گوزارشتی لێ ناکات
هیچ دەقێکی ئەدەبی
لەگەڵ ژیانی ئاشتی ناکاتەوە.

ئاراس سەعید

شۆڕشی برسیەکان بەڕێوەیە! … عەبدوڵا ساڵح

کۆمەڵگای مرۆڤایەتی بەگشتی لە ڕاستای ئاڵوگۆڕدایە لە هەموو بوارەکان ، ئابوری ، کۆمەڵایەتی و سیاسی ، ئەو ڕاستیە حاشاهەڵنەگرە قسەی من نیە ، بەڵکو قسەی هەموو ئەوانەیە سەرەداوێك لە سیاسەت دەزانن .

چەرخی دنیای سەرمایەداری، ئەگەر تەنیا بۆ دەرفەتێکی کاتیش بۆ وەستا ، ئەم وەستانە، بەر لە هەر پێکهاتەیەك ، کرێکاران و زەحمەتکێشان وخەڵکی بەزۆر هەژارکراو وخانەوادەکانیان باجەکەیان دا و لەسەری ئەواندا شکایەوە و بەردەوامیش دەشکێتەوە ، ئەم هەلو مەرجە تازەیە، دەرئەنجامی پەیدا بوونی دوژمنێکی کوشندەبوو بەناوی کۆرۆنا ، دەردێکی ئیقلیمگیر کە هیچ بەربەستێك خۆی لەبەردەمیا ڕانەگرت ، گۆی زەوی بەگشتی داپۆشی بەبێ جیاوازی نێوان ((شا وگەدا)).

کوردستانی ئێمەش وەك بەشێکی بچوك لەم کۆمەڵگای ئینسانیە، پشکی خۆی لەم دەرد و بەڵایە بەر کەوت ، نرخی نەوت شکا، ئاشتی هەورامیەکان بە جانتای بەتاڵ هاتنەوە ماڵ و پەیامیان ڕاگەیاند کە کەوتوینە سەر ساجی عەلی و ئاو بێنەو دەست بشۆ . ئەو خەزێنەی کە نزیك بە سی ساڵە بەتاڵان دەبرێ، مایە پوت بوو، بەئاشکرا بەدەمی سەرۆك حکومەتەوە دانی پێدانرا.

کاتێك گیرفان ئاوا بەتاڵ بێ و خەڵك ئاوا برسی ئیتر حوکم ڕانی زۆر ئەستەمە، هەر بۆیە کۆمەڵێك بژاردە هاتنە بەردەم حکومەت ، یەکەمیان گەڕانەوە بۆ بەغدا، بەڵام چ بەغدایەك، لە کوردستان موفلیس تر، جیا لەوەی بەدەست چەندین کێشەی ئاڵۆزەوە تلاو تلیەتی ! دوەمیان گرتنی بەرێکی سەرمایەدارە زەبەلاحەکان و ملیاردێرەکان کە لەو بیستو نۆ ساڵەی ڕابردودا، لەژێر سایەی گەورە بەرپرساندا ، قوتی خەڵکیان حەپەلوش کردوو وگیرفانی خۆیان لێپڕکرد ، بەڵام هەڵدانەوەی بەناو کۆنەقەرزیش، بۆ درێژ ماوە، دادی نەدان ، خۆ ئەوانە دەوڵەتیش نین تاکو پەنا بۆ قەرزی سازمانە جیهانیەکان بەرن وەك بژاردەی سێیەم، جیا لەوەش ئاشکرا کردنی قەرزی 27 ملیار دۆلاری ئەو ئیعتیبارە کەمەی هەشیان بوو نەما ، شك لەوەشدا نیە کە دەست

بۆ سەرمایە دزراوەکان نابەن وەك بژاردەی چوارەم تاکو خەڵکی پێ بێدەنگ بکەن و دەسەڵاتەکەیان بپارێزن. بژاردەکان یەك لە یەك تاڵترن بۆ دەسەڵات !

لەناو ئەو تەنگژەیەدا ولەم بارودۆخەدا، جەماوەری کوردستان بژیوی ژیانیان دەوێ کە ئەویش ئەرکی دەسەڵاتە، تاکە ڕێگایەکی بەردەمیشیان بەناچاری، گرتنی بەرۆکی هەر ئەودەسەڵاتەیە ، ئەگەر جاران ، بۆ گەنجەکان ڕێگایەکی دەربازبوون مابوو تاکو ژیانیان بخەنە مەترسیەوە وبەرەو هەندەران لەم نەهامەتیە ڕاکەن ، ئێستا ئەو هەندەرانەش ئەو بەهەشتە نەماوە کە پەنای بۆ ببرێ ، تەنانەت ئەوانەی گەیشتونەتە هەندەرانیش و ژیان و گوزەرانێکیان بۆخۆیان وخانەوادەکانیان دابین کردوە، ئێستا توانای ئاوڕدانەوەیان لە کەس و کار وخزم ودۆستانیان لە کوردستان نەماوە و بەجۆرێك لە جۆرەکان ژیان وگوزەرانیان گۆڕاوە، خەڵکی بەناچاری دەبێ لەو پارچە زەمینەدا ئۆقرە بگرن کە ناوی کوردستانە و ناکرێ بیر لە ڕێگا چارەی دەربازبونی تاك وجوت بکەنەوە .

حزبە کانی دەسەڵاتیش کە دەوڵەتەکەیان مایە پوت بووە بەڵام نایانەوێ هەروا بەئاسانی ئاڵای سپی هەڵکەن وبە فیزماڵکێك بۆی دەرچن و خەونی بە ئیمبراتۆریەت کردنی کوردستانیان لێ بەتاڵ بێتەوە، بۆیە ناچارن دەزگا سەرکوتگەرەکانیان وەکارخەن ودەست بۆ ئەوپەڕی توندوتیژی بەرن تا بتوانن پایە لەرزۆکەکانی دەوڵەتەکەیان ڕاگرن .

مێژووی سەلماندوویەتی هیچ دەسەڵاتێك ناتوانێ بەردەوام بێ لەکاتێکدا بەدەستێك خەڵك برسی بکاو بەدەستەکەی تر سەرکوتیان بکا ، ئەم هاوکێشەیە بەناچاری دەبێ یەکلابێتەوە بەتێشکانی لایەك وسەرکەوتنی لاکەی تر ، شانسی یەکلابونەوەی بەقازانجی خەڵکی کرێکار وزەحمەتکێش و بەزۆر برسیکراو زۆر زیاترە تاکو شانسی دەسەڵاتداران ، هۆکارەکانیش ڕوونن .

لەشکری برسیەکان تا دێت ڕوو لە هەڵکشان وزیاد بوونە، شەپۆلەکە تا دێت فراوانتر ودرێژتر دەبێتەوە ، تەنانەت ئەو توێژە کۆمەڵایەتیە ناوەنجیەی کە ژیانێکی باشتری لەچاو زۆرینەی کۆمەڵگا بەنسیب بوو بوو، ئێستا ئەویش بە جۆرە جۆر وبەناچاری بەرەو لەشکری برسیەکان هەنگاو دەنێ دەبێتە بەشێك لەوان.

ئاسۆی چارەسەری ئەم بارودۆخە بە قازانجی حزبەکانی دەسەڵات وەك ئەو تێگوشینە وایە کەدەڕێن بەتەمای دراوسێ هەر ووشکە . بۆیە تاکە ئاسۆیەك کەلەبەردەمدا بێ شۆڕشی برسیەکانە.

ئەم شۆڕشەش، هەروا ئاسان وسادە و بێگرفت نیە، ئەگەرچی هۆکارە بابەتیەکانی هەڵگیرسانی هەموی ئامادەیە ، بەڵام لەباربردنیشی

بژاردەیەکە دەبێ لەبەرچاوبگیرێ ، ئەم سیستمە سەرمایەداریە، بەم فورم وڤێرژنەی ئیستایەوە کە نزیك بە 30 ساڵ دەبێ خۆی ڕاگرتوە بە فریوکاری وخۆڵکردنە چاوی خەڵك و بەدروشمی (بەرژەوەندی خاك و نەتەوە) ، (ئایین و گوێڕایەڵی فەرمایشتە ئاسمانیەکان) لەپاڵ ئەوانەشدا کوتەك و سەرکوت و تیرۆر وتۆقاندن، ئەمڕۆ ئیتر ئەو دەستەی کەشف بووەو ئەم ئامرازانە‌ سواون ولەبازاڕی جەماوەردا قڕانێکی قەڵب ناکەن . هەر بۆیە چینی بۆرژوازی و سەرمایەداران هەوڵ دەدەن بە مودێل وڤێرژنێکی نوێ وە فریای داڕمانی ئەو سیستمە بکەون و لە بەرگ وڕوخسارێکی تردا نمایشی بکەنەوە و ئەم شۆڕشە هەر لەسەرەتاوە لەبار بەرن، وەك ئەوەی گۆڕان وئیسلامیەکان و بەشێکی بەناو ڕۆشەنبیران لە ڕاپەڕینی 17 ی شوباتی 2011 دا کردیان .
هەوڵەکانی ئێستای (شاسوار عەبدولواحید) وحیزبەکەی (نەوەی نوێ) یەکێکە لەو پلانە مەترسیدارانە کە بەناوی نوێکردنەوە و گەشەی ئابوری کوردستان هاتۆتە مەیدان وشیعاری بەرز کردۆتەوە کە لە ڕاستیدا و لەناوەرۆکدا دەیەوێ مودێلێکی هارتر لەوەی حزبەدەسەڵاتدارەکانی ئێستا بێنێتە کایەوە ، کت ومت مودێلی نیولیبرالیزم.
ئا لەم بارودۆخەدایە‌ شۆڕشی برسیەکان بەڕێوەیە ، رێبازێکی گونجاو بۆ سەرکەوتن و دەرباز بوون لەم نەهامەتیە یەکڕیزی خەڵکی بەشمەینەتی کوردستانە و جیاکردنەوەی ڕیزی سەربەخۆی خۆیانە لەو چین وتوێژانەی مەبەستیانە شۆڕشەکەیان لەباربەرن،□ بەشداربوان و هەڵسوڕێنەرانی ئەم شۆڕشە گرنگە بەعەزم وئیرادەیەکی شۆڕشگێرانە بێنە مەیدان و لەڕێگای کۆبونەوەی گشتی وهەڵبژاردنی ڕاستەوخۆی شورا شۆڕشگێرەکانیان لە شوێنی ژیان و کار ، ئیدارەو و فەرمانگاکان قوتابخانەکان و..... نوێنەرانی باوەڕ پێکراو جێ متمانەی خۆیان هەڵبژێرن ودەسەڵات بگرنە دەست و حوکومڕانی کۆمەڵگا بکەن، لەو ڕاستایەشدا هەنگاو بنێن بۆ بنیات نانی کۆمەڵگایەك کە ئازادی ویەکسانی بۆ هەموان بەبێ جیاوزی تێدا فەراهەم کرابێ و ژیانی ئێستاو نەوەکانی دواڕۆژیشی تێدا مسۆگەر کرابێ .

2020 / 5 / 26

زانست لەنێو كۆمەڵگایەكی سیاسی دا!... هەرێم عومەر كاكل

ڕەنگە بەهۆی گیرۆدەبوونی ئەو قەیران و كێشانەی ڕووی لە كۆمەڵگای كوردی كردووە هەموومانی بەبواری سیاسی سەرقاڵ كردووە بۆ زانینی هەواڵی چارەسەرێكی سەرەتایش بێت بۆ ئەوەی كەمێك لە دڵەڕاوكێ ی دەروونی ڕزگارمان بێت , لەگەڵ ئەوەشدا میدیای كوردی ڕۆڵێكی ناتەندروست دەبینێت لەم بارودۆخەدا كە زۆربەی كارەكانی پیشەگەری بواری میدیایی تەرخانكردووە بۆ سیاسەت و بۆئەوەی تۆزقاڵێك ڕۆڵ ببینێت بۆ چارەسەركردنی كێشەكان و ببێتە دەسەڵاتی چوارەم لەنێو كۆمەڵگادا .

لەئێستاكەدا بەدەگمەن ڕێكدەكەوێت ئەگەر لەیەكێك لەكەناڵەكانی ڕاگەیاندنی نوسراو بەمانشێتێك یاخود بە ستونێكی هەواڵ یا بابەتێك یاخود ووتارێكی زانستی بڵاو بكرێتەوە یاخود لەهەركەناڵێكی بینراودا باس لەبوارێكی زانستی بكرێت ئەوەی بوونیشی هەیە و بڵاودەكرێتەوە لەپەنجەی دەست زیاتر نابێت و هەندێكیشیان بۆمەبەستی تایبەتی خۆیان هەواڵێكی زانستی لەچوارچێوی فلتەرێكی سیاسی دا تێدەپەڕێنێت و بڵاودەكرێتەوە بۆئەوەی سود بگەیەنێت بەتاكی نێو كۆمەڵگای كوردی .

لەلایەكی تریشەوە ئەو نوسەر و ڕۆژنامەنوسانەی كە ماوەیەك لەبواری زانستی كاریان دەكرد و بەدوای بڵاو كردنەوەی ووتار و بابەتی زانستیەوە سەرقاڵ بوون لەئێستاكەدا بوارە زانستیەكەیان گۆڕیوە بەئاراستەی سەردەمی سیاسی ئەوانیش وێڵن بەدوای هەواڵە سیاسیەكان و ئەمەش بۆ سیاسەتی كەناڵەكانی ڕاگەیاندن (بیسترا و بینراو نوسراو) دەگەڕێتەوە كە هەموویان هەوڵی بەسیاسی بوونی ڕاگەیاندن دەدەن لەبەر هۆكاری پڕ فرۆشترین و پڕ بینەر ترین و یاخود هۆكاری پاڵپشتی لایەنێكی سیاسی لەو میدیایەی بوونی هەیە بۆ بڵاوكردنەوەی .

دەرەنجامی ئەم ڕۆڵ بینینەی میدیاو ڕاگەیاندنی كوردی لەبواری سیاسی كاریگەری دەبێت لەسەر دروست بوونی عەقڵێكی سیاسی و تاكێكی سیاسەتمەداری ڕەها لەنێو كۆمەڵگا دوور لەبوونی بەهایەكی زانستی و بیركردنەوەیەكی ڕاست و دروستی زانستیانە , كەرەِنگە تاچەند ساڵێكی تر كۆمەڵگایەكی (ملیۆنان چاودێری سیاسی) بەرهەم بێت و ببینە مەملەكەتێكی سیاسی دوور لە زانیاری و زانست ئیتر كۆمەڵگایەكی دابڕاو لەنێو جیهاندا دروست دەبێت و داڕمانمان

نزیکتر دەبێت بۆ لێواری وێران بوونمان, چونکە کایەی بەرەو پێش چوونی هەرکۆمەڵگایەك بەندە بە بیرکردنەوەی تاکی کۆمەڵگاو ژیریەوە لەنێو عەقڵێکی زانستیدا نەوەك عەقڵێکی چەقبەستووی سیاسی کە لەئێستاکەدا پەیڕەودەکرێت لە کوردستاندا !!!!

هیواکانیان لە دەستداو نەبوون بە سەرۆك کۆمار … ئەحمەد رەجەب

تا بنەماڵەو خێڵ بمێنێت هەژارو چەوساوەکان ئاسوودەیی نابینن

لە سەردەمی پیلان و کودەتا سەربازییەکانی ناوچەکانی عەرەب ژمارەیەك خاوەن دەموچاوی دڕزو بێح و ناشیرین لە خەڵکی مەدەنی و سەربازی پەیوەست بە بیری خێڵەکی دواکەوتوو کە ئاررەزوو لە ستەم و دەستبەسەرگرتنی دەسەڵات و بڵاوبوونەوەی گەندەڵی و دزیی و دابەشکردنی پلەو پایەو بەرپرسیارێتییە باڵاکان بە سەر کورو براوو خزم و دەستوپەیوەندییەکانیان ئەکەن و بۆ جێگرەوەی خۆیان هەوڵ ئەدەن کورەکانیان رابێنن و ئامادەیان بکەن دەسەڵات بگرنەدەست ولەلای ئەوان میرات لە ژیانی گەلان و وڵاتان گرنگترەو بیریان لەوە نەکردووەتەوە رۆژێك دێت کورسی دەسەڵات وبیری بۆگەنی میرات لە ناو ئەچێت و هەموو شتێك ئەبێتە موڵکی گەلا ن و پر بە گەروو هاواری ئازادی و دیموکراسییەت ئەکەن روحییەتی خێڵکی رەتئەکەنەوەو بۆ بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی مرۆڤدۆستی بەرەو پەرەسەندنی ئابووری و کۆمەڵایەتی.

ژیان لە بیابان و دورگەی عەرەبی دژوار بوو، بەدووەکانی لێبوو، ئەوان بەشێکی گەورەن وبڵاوبوونەتەوە بە تایبەت لە باکوری دوورگەی عەرەبی و، ژینکەی بیابان ژیانی کۆمەڵایەتی بۆ رەخساندون و، هەر هەموویان لە ژێر هەژموونی خێڵن وتەنها بنەماڵەو خێڵ ئەناسن وکۆمەڵگاکەیان، کۆمەڵگای خێڵ و خێوەتە و، بەدووکان خەڵکی بیابانن و شوانی عەرەبی گەرۆکن و لە خێوەت ولە سەر بەخێوکردنی حوشترو مێگەل و وڵاغ ئەژین و، بە دوای ئاوو لەوەر ئەگەرێن و جێ بە خۆیان ناگرن و، خێڵ کۆمەڵێك خەڵکن سەر بە یەك بنەچەن و ، خێڵ لە هەموو جیهان هەیەو هەندێکیان لەناو چوون و بەشێکیان چوونەتە

ناو کۆمەڵگەی شارستانی و، بە زۆریی لە دوورگەی عەرەب و بیابانی سوری و رۆژئاوای عێراق وئەردەن و فەلەستین و بیابانەکانی باکوری ئەفریقیا ئەبینرێن.

خێڵ لە کۆمەلێکی گەورەی بنەماڵە پێکدێت و خزمایەتی بەیەکیانەوە ئەبەستێت و زوربەیان سەر بە یەك باپیرەن و، هەوڵئەدەن کورو نەوەکانیان ببنە خاوەن بەرژەوەندی بەبێ ئەوەی گۆی بدەن بەو مرۆڤەی کە بارودۆخێکی گونجاوی بۆ ژیانێکی کامەرانی ئامادە کردو، خێڵ هەوڵئەدات هەرچی کاروبارە بدات بە کەسانی خۆیان و، هەلیان بۆ بدۆزێتەو تەنانەت نەزان و بێ ئەزمونیش بن و، بەوەش رۆڵی خەڵکانی تر پێشێل ئەکەن بۆ ئەوەی ببنە پاشکۆی ئەوان.

خێڵ و بنەماڵە جاروبار پەنا ئەبەنە بەر بەکارهێنانی دڵرەقی لە گەڵ خەڵك { گەل} بە گشتی و لە گەڵ دۆژمنان بە تایبەتی و، ئەگەر سامان وهێزی گەورەی هەبێت روو لە بەکارهێنانی توندوتیژی ودڵرەقی ئەکات و لە کۆتاییدا براوە ئەبێت و، دەسەڵاتێکی زاڵمانە پێك ئەهێنێت و هەمیشە سڵ لە گەل ناکات و، هەردەم ئامادەیە زوربەی گەل لەناو ببات بۆ مانەوەی لە سەر دەسەڵات و، باشترین نموونە لە عێراق و میسرو لێبیاو یەمەن روویداو، لەمرۆشدا لە سوریاداو، لە هەمووی سەیرتر خێڵە بەتواناکان حزب دائەمەزرێنن و روو لە ژیانی سیاسی ئەکەن و.

گێبرکی بۆ وەرگرتنی دەسەڵات و دامەزراندنی حکومەت ئەکەنو، ولاق و گەزاف لێئەدەن گوایە حزبەکانیان دیموکراتییە و، لەم رێرەوەدا خێڵی واهەیە سەرکەوتنی بەدیهێناوەو حکومەتی پێکهێناوەو دەستی بەسەر هەموو جومگەکانی ژیان گرتووە.

خێڵەکان و حزببەکانی خێڵەکی کاتێك حکومەت پێکئەهێنن بە دەستێکی ئاسنین جومگەکانی دەوڵەت ئەخەنە ژێر رکێفی خۆیان و، زۆر جار ئەو دەوڵەتە زاڵمان ئەبێت چونکە بە دەست تاکە کەسێکە یان گروپێك لە خەڵکی خوا پێداو (نوخبە Elite) و ، ئەوانەی ماونەتەوە (کورانی گەل) کۆیلەن وئەبێت فەرمانەکانی خێڵەکە بەبێ بیرکردنەوە جێبەحی بکەن و، لە هەمووی خراپتر بنەماڵە یان خێڵی حوکم بەدەست روو ئەکەنە میراتی سیاسی واتە لە پاش باوك کورەکەی یان کورزاکەی و کورە مام و خزمەکان جێی ئەگرنەوە.

وراسەت (Genetics) لە دێر زەمان رەواڵەتێکی وابەستەیە بە خەلیفەکان و پاشاکان و پیاوە گەورەکان ودوقەکان و شاهانشا و ، کاتێك شایەك (مەلێك) ئەروات و شازادە جێی ئەگرێتەوە و ئەبێتە شا و، لە جیهانی عەرەبیدا شۆرشەکان و کودەتای سەربازی و پیلانەکان شاکانیان راماڵی و کۆمارەکان سەریان هەڵدا وەك لەێ میسرو عێراق و لێبیاو یەمەن و شوێنی تر روویاندا ، لە میسر محەمەد نەجیب سەرۆکی

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هات و، لابراو خرایە ژێر چاودیری و، جەمال عەبدولناسر هات و، لە پاش ئەو ئەنوەر ئەلسادات بۆ بە سەرۆك و لە پاش کوشتنی لە کاتی ئامادەبوونی نمایشێکی سەربازی بە بۆنەی جەنگی ئۆکتۆبەرەوە ، محەمەد حوسنی موبارەك بۆ بە سەرۆك کۆمار (14 ئۆکتۆبەری 1981 ــــ 11 ی فیبریوەری 2011 و، 30 ساڵ حوکم) و، لە عێراق عەبدولکەریم قاسم هات و پاشان حکومەتی بەعسییەکان لە پاش پیلانە شومە رەشەکەی 8 ی شوبات ــــ فیبریوەری 1963 عەبدولسەلام عارف و عەبدولرەحمان عارف و ئەحمەد حەسەن ئەلبەکر و سەدام حسەین (1979 ــــ 2003 ــــ 24 ساڵ) و لە لیبیا موعەمەر ئەلقەزافی (1969 ــــ 2011 ــــ 42 ساڵ) و لە یەمەن عەبدوڵلا سەلال 1962 ، عەبدولرەحمان یەحیا ئەلئەریانی ، ئیبراهیم محەمەد ئەلحەمدی و، ئەحمەد حسەین ئەلغشمی وێە کۆتاییدا عەلی عەبدوڵلا ساڵح (1978 ـــــ 2012 ، 34 ساڵ).

لە سوریا حافز ئەلئەسەد بۆ بە سەرۆك کۆمار (1970 ــــ 2000 ، 30 ساڵ) و، لە پاش حافز لە شانوگەرییەك و گاڵتەجارییەك دەستووریان گۆری و تەمەنی سەرۆك کۆمار لە 40 ساڵ کرا بە 34 ساڵ بۆ ئەوەی لە گەڵ تەمەنی بەشار ئەلئەسەد بگونجێت و بوو بە سەرۆك کۆمار لە (2000 تا ئێستا ـ 20) ساڵ.

سرۆکە عەرەبەکان بە پێی بۆ مێشکیان لەو باوەرەدان مانەوەیان پێویستە و، خاوەنی ئەزمونی حوکم بەرێوەبردنن و لە بەر ئەوەش کۆدەتایان کردووە یان خوا هەڵیانبژاردووە ببنە حاکم و، مانەوە لە سەر دەسەڵاتی حوکم ئامانجی بەرزو گرنگیانە و، لە پێناو ئەم ئامانجە قیزوەنە توندوتیژی و داپڵۆسین وسیاسەتی داری ئەستور (کوتەك) یان دژ بە جەماوەرو گەل بەکارهێناوەو، کەوتنە راونانی نیشتمانپەروەران و پێشکەوتنخوازان ، ئەوانەی داوای دیموکراتییەت و ئازادی ئەکەن و، گرتن و زیندانیکردنیان لە زیندانی ترسناك و هەڵسان بە شێوەیەکی فاشیستیانە بە ئەشکەنجەدانیان بە مەبەستی شکاندنی شکۆو تواناو ئیرادەیان ومل شۆرکردن بۆ داخوازییەکانیان وپاشان کوشتنیان بە شێوازێکی نەفرەتلێکراوو بەبێ دادگایکردن و، سەرەرای ئەو هەموو کردەوەو نەهامەتیانە بە ئاشکەرا نان و قووتی گەل ئەدزن و باجدان بەسەریان فەرز ئەکەن و، ئارەزووی گرنگیان ئەوەیە نژادێکی نوێ و بنەماڵەیەکی نوێ پێکبێنن و، بە گوێرەی بیرکردنەوەی خێڵەکی و مێرکی لە سەر رژێمەکانیان کە بە کۆدەتای سەربازی هاتوون و چۆنییەتی کارکردنیان روو لە میراتی سیاسی ئەکەن و ەك مەرجێکی سەرەکی بۆ بەردەوامبوونی رژێمە دوور لە دیموکراتییەکەیان و هەرچی پەیوەندارە بە خێڵەوە بەرەو هەمان میراتی سیاسی ئەروات.

چیرۆکی وەراسەت (میرات) و هەمیشەیی لەلای گەڵی عەرەب و ئەو گەلانەی لە نزیکیانەوە ژیاون هەر لە کاتی جاهلییەت و هاتنی خەلیفەکان و دروستبوونی خێڵ و بنەماڵە لەلایان چەسپیوەو ئەم جیروکە رەگی قووڵی لە ناخیان داکوتاوەو خەسڵەتێکە لایان تا ئەمرۆ ماوەتەوەو، زوربەیان بە دوای کورسی دەسەڵات رائەکەن و، هەندی لە عەربەکان لە پێناو کورسی حوکم (تاج و تەخت) عەقڵ و کەرامەتیان لە دەستداوەو، بو نموونە شیخ حەمەد کوری خەلیفە ئال سانی ئەمیری قەتەر بابی شیخ خەلیفە لە سەر کورسی دسەڵات لابردو ناچاریکرد لە ساڵی 1995 بەناوی پیشوو وڵات بەجێبهێڵێت بەرەو ئەوروپا.

سەرۆکی سوریا حافز ئەسد پێش مردنی توانی کوڕەکەی وەراسەت داکوتێت و دەسەڵاتی حوکم بدات بە دەست بەشار ئەسەدی کوری و، ئەوەش بە بێشك مانای ئەوەیە زوڵم و زۆریی رەگی بەهێزی لە ناو کەسایەتی تاك هەیە لە خۆشەویستی خودو خێزان و درێژەدان بە حوکم دژ بە ئارەزوو خواستی جەماوەری گەل و بەکارهێنانی سیاسەتی ئازاردان و لەناوبردن وتیرۆرکردنی ئەوانەی داوای ئازادی و دیموکراسی ئەکەن و، زوڵم وستەم هەموو سنورێکی بری و کەوتنە گاڵتە پێکردنی گەلانی ژێردەستەیان و، وراسەتی سیاسی کورو کورەزاو نەوەکان بە بێ رای گەل ئەگرێتەوە و، حوکمی بەعسی عەرەبی لە سوریا وەك حوکمی بەعس لە عێراقدا، حوکمی تاکرەویی بوو (خواستی) گەلی بەدینەهێناو، لە گەڵ پێداویستییەکانیان جێشیان نەخواردووەو، لە سەر بیدەنگیکردنی دەنگەکانی ترو قەدەغەکردنی ئۆپۆزسیۆن و تەزویرکردنی هەڵبژاردنەکان و سنوردارکردنی راگەیاند رەفتاریان کردووەو ، بۆ ئەوەی رژێمی کۆماری سەرکوتکەر ببێتە موڵکی تەواوی بنەماڵەی خاوەن دەسەڵات و یاوەرەکانی و، بۆ ئەوەی داپڵۆسین و گەندەڵی و خزمخزمێنە پەرەبسێنێت.

دیکتاتۆر سەدام حسەین بایەخی زۆری بە هەردوو کورە شەرئەنگێزەکەی عودەی وقوسەی لە پێناو ئامادەکردنیان پلەو پایەی باڵا وهەستیاری دەوڵەت بگرنەدەست و، یەکەمیان هەرچەندە ئیفلیج بوو فەرماندەی فدائی (خۆبەختکران) ی سەدام بوو، هەروا بەرپرسی ئەم کارانەش بوو: راگەیاندن و رۆشنبیری و وەرزش و، دووەمیان (قوسەی) جێی دەستخۆشی وستایشی باوکە دیکتاتۆرەکەی و تاقمی درۆو دەلەسەو زۆرناژەنەکان بەناوی سەرکردایەتی عێراق بوو !!، قوسەی بوو بە ئەندامی سەرکردایەتی حزبی بەعسی لە گۆرنراوو یاریدەری فەرماندەی گشتی سەربازی و، سەرپرشتیاری هێزەکانی گاردی کۆماری (الحرس الجمهوری) و، سەدام حسەین زۆر بایەخی بە قوسەی داو، بە هەموو رێگاو شێوەو شێوازێك هەوڵیدا جومگە هەستیارو باڵاکانی عێراق

بگرێتەدەست و، لە کوتاییدا ببێتە خەلیفەی خودی خۆی وەك سەرۆك کۆمارو وەك داب و نەریتی هەموو رژێمە دیکتاتۆرییەکان.
بۆ کۆپیکردنی رێکاری بەعسییەکان لە میراتی سیاسی و، لە سەر هەنگاوەکانی حافز ئەسەدو سەدام حسەین ئەم سەرۆکانە : حوسنی موبارەك ، موعەمەر ئەلقەزافی و عەلی عەبدوڵلا ساڵح کەوتنە بایەخدان بە کورەکانیان و ئامادەکردنیان بۆ ئەوەی ببن بە سەرۆك کۆمار لە سەر رێوشوێن و تەرزی بەشار ئەسەدو جێی باوکیان بگرنەوەو ئەوان(سەرۆکەکان) بە هۆی مانەوەیان لە سەر کورسی دەسەڵات هێلاك بوون و “” خزمەتێکی”” زۆریان پێشکەش بە خەڵك کرد (راونان و تێهەڵدان وگرتن وکوشتن) و، شایانی باسە هەر سەرۆك کۆمارێك حزبێکی سیاسی هەبوو و، حوسنی موبارك خاوەنی حزبی نیشتمانی دیموکراتی بوو بایەخیدا بە کورە بچکۆلەکەی جەمال الدین محەمەد حوسنی سەید موبارك و، زۆر بە هێز هاتە سەر گۆرەپانی سیاسەت وەك خەلیفەی باوکی ناویدەرکرد بەڵام شۆرشی گەلی میسر لە 25 شوباتی 2011 لەکاریخست و، موعەمەر ئەلقەزافی سەرۆکی کۆماری لیبیای مەزن بایەخیدا بە سیف ئەلاسلامی کوری کە لە کومەڵەی “” مافی مرۆڤ “” کاریئەکردو بە هۆی راپەرینی لیبیاوە نەیتوانی بچێتە پێشەوەو لە 19 تشرینی دووەم / نۆڤەمبەر 2011 گیراو چەند پەنجەیەکی دەستیان بری بەڵام سەرۆکی خێڵ و خاوەن خنجەر عەلی عەبدوڵلا ساڵح خاوەنی حزبی موئتەمەری میللی گشتی زۆر بایەخیدا بە کورەکەی (عەمید ئەحمەد) فەرماندەی گاردی کۆماری و هێزی تایبەت.
کوری سەرۆکەکان : قوسەی سەدام حسەین ، جەمال حوسنی موبارك، سیف الاسلام القەزافی و ئەحمەد عەلی عەبدوڵلا ساڵح بێ شانس بوون و هیوایان نەماو نەبوون بە سەرۆك کۆماری عێراق و مێسرو لیبیاو یەمەن و، یەکەمیان قوسەی کوژراو، دووەم وسییەم جەمال و سیف ماوەیەك لە زیندان بوون وچوارەم ئەحمەد کرا بە باڵوێزی یەمەن لە ئیمارات.
لیرەدا ئاماژە بۆئەو حزبانە ئەکەین کە بروایان بە وەراسەتی سیاسی هەیە و وەك شێوازێك لە سەری ئەروات و تێئەکۆشێت لە پێناو بتەوکردنی و گواستنەوەی حزب بۆ حزبی خیزان و هۆزو بنەماڵەو خێڵ و قەوارەکەی بەشی سەرۆکی حزب و کورەکانی و براکانی و خزمەکانی و دەستوپەیوەندەکانیانی ئەکات و، ئەمانە بە نەخوێندەوارو نەزان و جاهیلەکان دەستبەسەر جومگە زیندوەکان ئەگرن و، بواری کەس نادەن بەتایبەت ئۆپۆزسیۆنەکان و، ئەمان (سەرۆك وکورەکانی) ئەیانەوێت ئەوان (گەل) گوێ رایەڵ بن و کرنووشیان بۆ ببەن وچیی هەیە بۆ خۆیانی ببەن و، ئەتوانین بڵێین ئەمانە (نوخبە ـــ کاکڵە) دیکتاتۆرییەتی خێزانی چەپەڵ بە بوونی تاکە کەسێك لە سەرکردایەتی

حزبەکە بۆ ماوەیەکی دوورو دریژ یان تا لە ژیاندایە دروست ئەکەن و، تووشی بێ عەقڵی و دۆگماتیزم ئەبێت و لە زەلکاوی بیری بۆگەن ئەژیت و،خۆی بە سیاسەتمەدارێك کە کەس شان لە شانی نادات دائەنێت و، دەستوپەیوەندەکانی دەورو پشتی باز ئەدەن بۆ گەندەڵی و خواستی یەکەم وکۆتاییان دزی و گەندەڵی و دژایەتی جەماوەرە بۆ ئەوەی ژیانیان پر لە خۆشی و خاوەن توانا بن.

27/5/2020

شۆڕشی برسیەکان لە بەر دەرگاتاندایە ... شاخەوان سەنگاوی

من لەو شۆڕشانەی کە بە هۆی برسێتی و بێ نانی ڕوودەدەن زیاتر دەترسم، نەک لە بەرامبەر لەشکرێکی دووسەد هەزار کەسی شەڕ بکەم. ” ناپلیۆن پۆناپارت”

ئەمەی سەرەوە وتەیی سەرکردەیەک بوو کە بەشی زۆری ئەوروپای خستە ژێر رکێفی خۆیەوە کە لە ساڵی ١٨١٢ کە ویستی روسیا داگیر بکات خاوەنی سوپایەکی شەش سەد هەزار نەفەریی بوو کەچی ئەو لە شۆڕشی برسیەکان دەترسا. ئەی ئێوە لە ماوەی ئەم سی ساڵەی حکومڕانی خۆتاندا هەرگیز ڕۆژی لە ڕۆژان سەنگێکتان بۆ شۆڕشی برسیەکان داناوە؟ یان)....(.

ئیدی نازانم ئێوە بەچیەوە دەنازن؟ بەو سوپا زەبەلاحە شەق وەشێنە دەمامکدارەوە دەنازن کە لە ماوەی حکومڕانی خۆتانا لە نێو کوچە و کۆڵان بگرە لە نێو تاک بە تاکی خێزانەکان بە زۆری پارە بۆ بەرژەوەندی پارتەکانتان و هەندێ جاریش بۆ بەرژەوەندی تاکی پارتەکانتان لە سەر گیرفانی هاولاتیانی ئەم هەرێمە دروستان کردووە. یان بەکۆشک و باڵەخانە هەور بڕەکانی نێو ژیانە شاهانەیەکانی سەر گردو گردۆڵەکانتان و پارە نوستووەکانی ژێر زەمینەکانتان کە تەنانەت هەندێکتان لە نوسینی ژمارەی سەفتە دۆلارەکانیش هەڵەدەکەن، دەنازن. بەڵام من دەڵێم خودایە شۆڕشی

برسیەکان ڕوو نەدات لە بەر خاتر چاوی کاڵی ئێوە نیە! بگرە لە پێناو ئەم نیشتمانەدایە کە بەدرێژایی مێژوو هەزاران لاوچاکی کورد خوێنی خۆیان بەخت کرد لە پێناو ئەمڕۆدا تا تاکەکانی کورد بتوانێت بە ئازادی بدوێت، چونکە من تێدەگەم دووژمنانی کورد جیا لە ئێوە لە هەر چوار لاوە چڕنوکیان گیر کردووە لە سینەی ئەم هەرێمە، بە ئومێدەی ئێوە دەرفەتێک لە سەر سینیەکی ئاڵتونی پێشکەشیان بکەن، کەواتە ئەگەر شۆڕشی برسیەکان ڕووبدات تەنها بە لە دەست چوونی ئەم هەرێمە کۆتایی نایەت و ئێوەش وەکو بەرزەکی بانان بۆی دەربچن، باشترە بزانن لە ئەنجامی ڕوودانی وەها شۆڕشێک کە ڕوودانی کارێکی حەتمیە، ئەویش بەرئەنجامی ئەو پڕۆسە حکومڕانیە فاشیلەتانە کە ماوەی سی ساڵە پێشکەشی هاوڵاتیانی ئەم هەرێمەی دەکەن کە هاوتای نیە لە جیهاندا. ئەوا لە لایەن گەلەوە نا بگرە لە لایەن ئەو پاسەوانانەوە کە شەو و ڕۆژ لە نێو حەرەم سەراکانتانا هاتووچۆ دەکەن کەلەی سەرتان پێشکەشی گەڵ دەکرێت. چونکە نە فیدایەکانی ئێوە وەکو فیدایەکانی سەدام پۆشتە و تۆکمەو بەهێز دەبن و نەحکوم□انیەکەشتان بە چەشنی ئەو دەبێت. کەواتە باشترین دەرفەتە کە هەمووتان دەست خەنە نێو دەستی یەک و ئەو سەروەت و سامانەی کە ماوەی سی ساڵە بە دەر لە هەموو بنەمایەکی ئابووری و زانستی وئاینی و ئینسانی و ئەخلاقی لە ژێر زەمینەکاندا لە سەر یەک هەڵتان چنیووە بە شێکی بخەنەوە نێو قاسەکانی حکومڕانیتان، چونکە ئەوە کۆتا بلیتی درێژ کردنەوەی تەمەنی خۆتان و ماڵ و مندالاتانە. تەماشاکەن حکومڕانەکانی چەشنی ئێوە لە مێژووی تازەی شرق اوسط گەیشتنە کوێ؟ جکە لە بلۆک کردنی سەروەت سامانەکانیان لە لایەن ئەمەریکا و ئەوروپای دۆستیان و بەجێ هێشتنی ماڵوێرانکی کوشندە بۆ گەل، خۆشیان لە کون و کەلەبەرەکاندا گیران، دەرئەنجام ئاقیبەتیان بەو ڕۆژە گەیشت کە هەرگیز خەویشیان پێو□ نەدەبینی..

شاخەوان سەنگاوی
Shaxaewan.saed@gmail .com

شەپۆلێکی گەورەی بێکاری و مەترسییەکانی..

نووسینی/ ئەحمەد کامەران

[ ] وشەی بێکاری لە بنەڕەتدا ، وشەیەکی زۆر مەترسیدارە کە لە ئەنجامی چەندین پرسی جۆراو جۆراوە دێتە ئاراوە، یاخود زۆر بەشێوەیەکی مەترسیدار بینەقاقای کۆمەڵگاکان دەگرێت، بەتایبەتیش کۆمەڵگا سەرەتاییەکان کە خاوەنی هیچ جۆرە ئابوورییەکی بەهێز و تۆکمەدار نین، کە بتوانن رووبەڕوی هەموو جۆرە قەیرانێکی بێکاری و دەردەسەرییەک ببنەوە، ئەمەش جگە لە بوونی گەندەڵی و ناشەفافی ئابووری لە کۆمەڵگا سەرەتاییەکان دا کە بەداهاتێکی ئێجگار زۆر بەناڕوونی خەرج دەکرێت و هاوڵاتیاکانیشی لێی بێ ئاگان ،کە ئەمەش دۆخەکە دوو ئەوەندەی تر قورستر دەکات، بەسەر شانی خەڵکی هەژار و چینی کرێکارەوە ، بێگومان دەرئەنجامی بێکاری و برسێتی لە هەر کۆمەڵگایەک دا بریتییە لە شۆڕش لە دژی سیستەمی حوکمڕانی ئەو وڵاتەدا و گۆڕینی بە سیستەمێکی نوێتر کە دادپەروەری و یەکسانی تێدا فەراهەم بکرێت.

[ ] ئەگەر چی لە ئێستادا جیهان بە دوو سەردەمی جیاواز دابەش بووە، ئەویش جیهانی پێش کۆرۆناو،جیهان لەسەردەمی کۆرۆنادا، بەڵام هەتاوەکو ئێستا هیچ ئاسۆیەکی ڕوون دیارنییە بۆ پاش سەردەمی کۆرۆنا، بەڵام ئەوەی کە من تێبینی دەکەم ،جیهان لە پاش ڤایرۆسی کۆرۆنادا پێ دەنێتە وێستگەیەکی تری حوکمڕانی دا، بەڵام هەتاوەکو ئێستا ئەو حوکمڕانییە دیار نییە کە لە پاش کۆرۆنادا بەڕێوە دەچێت ، ئەگەر چی جیهان لە پێش سەردەمی کۆرۆنادا لە ژێر هەژموونی حوکمڕانی سیستەمی سەرمایەداری بەڕێوە دەچوو، کە دوور بوو لە هەموو جۆرە سیستەمێکی سەسیالیستی دا کە ئەمەش چینی کرێکار باجەکەی دەداو ،هەروەها هەتا دەهات چینایەتییەکی زۆر گەورە لەنێوان تاکەکانی کۆمەڵگا درووست ببوو،کە وا چاوەڕوان دەکرا شۆڕشێکی گەورەی بەدوای خۆیدا بهێنێتەوە، بەڵام لە ناکاو شەپۆلێکی کووشندە جیهانی بەخۆیەوە سەرقاڵ کرد کە ئەویش ڤایرۆسی کۆرۆنایە، ئەگەر چی زۆرجار دەگوترێت بڵاوبوونەوی ئەم ڤایرۆسە یارییەکی تری دەسەڵات دارەکان و سەرمایەدارانە، بەڵام بەهەرحاڵ ئەوە گرنگە کە کێ ئێستا لەم یارییە براوە دەبێت و کێ تر لەم یارییە دۆڕاوە دەبێت، ئەگەر لە ئێستادا بەچاو خشانێک تەماشای بارودۆخەکە بکەین دەبینین کە چینی هەژار و

کرێکار زەرەر مەندی ئەم ڤایرۆسە بوونە جگە لەوەی کە ئەوانەی
بوونە قوربانی ئەم شەپۆلە ڤایرۆسە، بەڵام ئەوەی کە ماوەتە باجەکەی
زۆر بەقورسی دەدات، دیارترین باجیش کە چینی هەژار دەیدات
لەسەردەمی کۆرۆنادا بریتیە لە بەزبوونەوی ڕێژی بێکاری ، ئەمەش
بەهۆی داخستنی بازارەکانی کارو کەم بوونەوەی دەستی کار .کە ئەمەش
وا چاوەڕوان دەکرێت لە پاش شەپۆلی کۆرۆنا ،شەپۆلێکی گەورەی
بێکاری و برسیەتی ڕووبکاتە جیهان.
[ ] ئەوەی بەلای منی نووسەر ئەوە گرنگە کە هیوادەخوازم جیهان
لەپاش تێپەڕاندنی ئەم ڤایرۆسەدا پێ بنێتە قۆناغێکی تری حوکمڕانی
،کە هاوکات حوکمڕانیەک بێت لەسەربنەمایەکی سۆسیالیستانە بنیاد
بنرێت کە چیتر جیاوازی چینایەتی بوونی نەمێنێت،کە ئەمەش بەلای
منەوە دەبێتە لە دایک بوونی مڕۆڤایەتیەکی نوێ لەسەر گۆی زەوی دا…